PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Štev. 245 (1335) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST torek 18. oktobra 1949 Cena 15 lir - 2.50— din

Strah pred delavskim razredom

II. kongres Komunistične partije STO-ja gre kominformistom hudo na živce. To je povsem naravno in razumljivo.

II. kongres naše Partije je razgalil pred delavskim razredom vso brezpomembnost Informbiroja, njegov revizionizem revolucionarne teorije in prakse delavskega razreda in pokazal, da za vse to nosi odgovornost današnje vodstvo boljševiške partije in Sovjetske zveze. II. kongres pa se ni omejil le na postavljanje golih tez in trditev, ampak je svoje zaključke utemeljil z dokazi in s stvarno analizo mednarodnega in krajevnega položaja ter strategije in taktike boljševiške partije in Sovjetske zveze z drugi svetovni vojni, in dokazal, da je prav ta strategija in taktika boljševiške partije in politika Sovjetske zveze kriva za revolucionarni neuspeh delavskega razreda v vrsti držav, in za zgodovinski konec oborožene borbe ljudstva naroda.

Vse to je II. kongres povedal glasno in jasno, ker je to prva in osnovna dolžnost vsake komunistične partije in vsakega komunista, ki je dolžan boriti se z vsemi svojimi silami za interese delavskega razreda. Interesi delavskega razreda pa so neločljivo vezani na resnico in pravico. Če resnica in pravica danes nista na sedanjemu vodstvu boljševiške partije in Sovjetske zveze, je njihova stvar; v nobenem primeru pa to ne obvezuje komunističnih partij niti komunistov, da bi pred svojo vestjo in pred delavskim razredom potvarjali dejansko stanje in prikrivali resnico samo zato, ker to od njih zahteva njihovo vodstvo boljševiške partije.

In prav zaradi tega jim gre II. kongres Komunistične partije STO-ja tako hudo na živce. A to je njihova stvar. Kar se nas tiče, bomo od njih samo eno: argumente, argumente in samo argumente. Vso ostalo gostilniško paberkanje si lahko prihranijo zase. Z njimi pri nas ne bodo nič opravili (mi smo jim itak že dokazali); lahko pa bodo z njo opravili kaj pri delavskem razredu, ki bo tako neumen, kakor si oni domišljajo, in nad katerim si skušali ohranati svoj vplив z moralno-terorističnim terorjem.

Da, na žalost, stvari tudi pri boljševiškega Gasparini-ju STO-ja. Ker je bil čast II. kongresa KP STO-ja objavil v zadnji številki informbirojevskega tednika «Il Lavoratore» mastno tiskan uvodnik, ki se odlikuje — kakor vse, kar so kominformisti napisejo — po tem, ker je brez vsakega stvarnega argumenta.

V tem uvodniku se člankar iroma dotakne le treh vprašanj (in to le na ta način, da jih le navaja), o katerih je bilo govora na II. kongresu, in sicer: Sovjetska zveza ne vodi socialistične politike, ampak politiko svojih lastnih interesov; Sovjetska zveza je izkoriščevalka gospodarsko zaostale ruske ljudske demokracije; boljševiška partija komandira drugim komunističnim partijam.

Gasparini se pri teh vprašanjih ne ustavlja niti ne analizira enega izmed njih; on jih navaja le kot primer imperialistične in reakcionarne kampanje proti Sovjetski zvezi. Če pustimo ob strani vprašanje, da je dolžnost komunistov STO-ja, da je dolžnost komunistov delavskega razreda braniti Sovjetsko zvezo pred napadi imperialistov in svetovne reakcije tudi na področju sovražne propagande, braniti jo sicer s stvarnimi argumenti in ne le z zanikavanjem, ki nobenega ne prepriča, ker tu za argumentirano kritiko boljševiške Sovjetske zveze in boljševiške partije od strani jugoslovanske komunistične partije, in je vsako zanikanje tu še tem manj na mestu. A kominformisti so pred takim božjim strahom, da niti ne zanikajo, ampak enostavno molče.

Molče pa zato, ker imamo prav mi. Če bi imeli prav oni, bi govorili in dokazovali oni, mi pa bi bili prisiljeni na molk. Molče zato, ker jim je tako ukazano; molče, ker je to v interesu sovjetske države, ne pa v interesu socializma in revolucionarne borbe delavskega razreda in zasužnjenih narodov; molče, ker se ne da dokazati, da Sovjetska zveza ne izkorišča gospodarsko zaostalih držav ljudske demokracije, ampak, ker je res, da jih izkorišča s sistemom tako imenovanih mešanih trgovinskih družb; molče, ker kominformistične partije niso avantgardni odred delavskega razreda v svojih državah, ampak poslušno orodje sedanjega vodstva boljševiške partije.

Zato molčijo in bodo molčali, dokler bodo pristajali na sovjetsko definicijo, po kateri se delavski razred deli na «slone» in «ščeneta», in na osnovi katere je Sovjetska zveza «slon», vsakdo pa, ki se postavi po robu nesocialističnemu nasilju tega «slona», postane ipso facto izdajalec, trockist, tolpa, klika, in celo «ščene». (Za vse tiste pa, ki so se postavili po robu kominformističnemu nasilju v Trstu, pa je Gasparini dodal še svoje: homunculusi. Tako je kominformistična hierarhija popolna: nadljudje (Sovjetska zveza), alias «slon»; ljudje, alias kominformisti; homunculusi, alias «ščeneta»!

Kaj hočete, tega si nismo izmislili mi. Take izraze uporablja sovjetska diplomacija. In diplomacija, ki uporablja take izraze, ni socialistična diplomacija, ampak diplomacija države, ki vodi politiko državnih interesov in ki deli svet na vplivna področja. Znani so tudi procenti, ki jih ni nihče demantiral!

Kaj morejo v takem sistemu delati komunistične partije drugih držav? Kaj ostane od njihove revolucionarne vloge in dolžnosti pred lastnim delavskim razredom in lastnim narodom?

Na ta vprašanja naj bi skušal odgovoriti Gasparini, na katera bo delavski razred nekoč terjal prav tako resen odgovor. In tokrat bo težko pred lastnim delavskim razredom izgovarjati se in iskati opravičilo za početje, pred katerim bi se moral sramovati vsak, ki se ponaša z imenom komunist in dela pod imenom komunistične partije.

Mi smo jim že povedali, kam vodi taka politika sedanjega vodstva boljševiške partije in Sovjetske zveze, in to vidijo tudi sami; a nimajo poguma, da bi javno povedali to, kar danes ve že vsak preprost delavec: taka politika vodi k popolni likvidaciji vsake revolucionarne borbenosti delavskega razreda.

To ve dobro tudi sam Gasparini; a krivda je, po njegovem, baje naša; nas, ki baje ne predstavljamo nič, ki smo «plačanci» in celo «homunculusi». Oni pa, ki jih je baje 45.000, borbe ne morejo voditi. In to po njihovem lastnem priznanju. Resnica pa je, da oni borbe ne marajo, ker so kominformisti, t. j. socialpatriotski oportunisti, ne pa revolucionarni komunisti. Borbe pa ne marajo, ker jih je borbe strah! Bolje je čakati na novo vojno in na prihod Rdeče armade. (Do takrat pa je najmanj nevarno gojiti rdeče nagelje za njen sprejem. Dosti več pa sedanje vodstvo boljševiške partije in Sovjetske zveze od njih itak ne zahteva!)

SZ PRISTALA NA LIKVIDACIJO grškega osvobodilnega gibanja

Grška demokratična vlada odredila prenehanje vojaških operacij demokratične vojske - Sovjetski zvezi je glavna skrb onemogočiti Jugoslaviji, da bi bila izvoljena v Varnostni svet - Višinski hvali Perona, da bi si zagotovil argentinski glas proti Jugoslaviji

ATENE, 17. — Radio «Svobodna Grčija» je javil, da je grška demokratična vlada dala nalog za prekinitev vojaških operacij grške demokratične vojske in da se preneha z državljansko vojno. Poročilo poudarja nato, da se sedaj «pri Združenih narodih skuša najti mirna rešitev grškega vprašanja s sodelovanjem Sovjetske zveze», ter pripominja, da grške demokratične sile ne bodo demobilizirane.

Sovjetska zveza je torej brezpogojno kapitulirala pred kapitalisti in jim prodala grške borce za svobodo.

Kakor je znano, se je Gromiko že na zadnjem zasedanju glavne skupščine OZN v New Yorku v maju pogajal s pomočnikom zunanjega ministrstva ZDA in z ministrom Velike Britanije Mac Neilon o ustavitvi državljanske vojne v Grčiji.

Sovjetski in grški voditelji so hkrati s «miroljubno» akcijo oskrbeli, da bi našli plašč, pod katerim bi se skrili pravi krivci podlega izdajstva osvobodilne borbe grškega naroda. Jugoslavija je bila za to vlogo že v naprej določena. Zagnali so peklenski hrušč proti Jugoslaviji, toda megla, za katero so hoteli skriti to «miroljubno» akcijo, ni bila dovolj gosta, da luč resnice ne bi prodrla skoznjo.

Napoved o prenehanju državljanske vojne v Grčiji so tako v New Yorku kakor v Londonu zmagoslavno pozdravili. List «New York Times» piše, da predstavlja to «važno zmago proti komunističnemu prodiranju» ter pripominja, da je treba to zmago pripisati predvsem Trumanovi doktrini. V ostalem pa piše tako ameriški kakor angleški tisk, da je Sovjetska zveza likvidirala partizansko gibanje v Grčiji, zato da bo sedaj z Albanijo lahko bolj nemoteno izvajala pritisk na Jugoslavijo.

NEW YORK, 17. — Novi poizkus sovjetske delegacije, da bi preprečila na sedanjem zasedanju glavne skupščine OZN izvolitev Jugoslavije v Varnostni svet, se je včeraj pokazal pred očmi vse svetovne javnosti. Sovjetski delegat Višinski je hvalil argentinskega predsednika Perona in je prosil vodjo argentinske delegacije, naj glasuje za sovjetsko kandidaturo v Varnostnem svetu, t. j. za ČSR.

Na sovjetski delegaciji v New Yorku so priredili obed na čast vodje argentinske delegacije Arce-ja. List «New York Post» piše v svoji številki od 15. oktobra, da je zadnji zagovornik Perona Andrej Višinski. Pri sprejemu na čast vodje argentinske delegacije Arce-ja je Višinski prekomerno izkazoval prijateljska čustva diktatorju Peronu. Vodja argentinske delegacije Arce se je moral nedvomno večkrat vprašati pri tem sprejemu in med razgovorom z Višinskim, ali je res na uradnem sprejemu v prostorih sovjetske delegacije, ali pa če ni slučajno na sprejemu zunanjega ministrstva v Washingtonu. Ko je govoril o Peronu, je Višinski izrekal samo hvalo. Hvalil je prekomerno Perona poudarjajoč, da je neodvisni poglavar Argentine velik mož, izreden demokrat. «Je velik voditelj argentinskega ljudstva». Naravno, je Višinski izjavil vse to z dobro premišljenim namenom. Ko je končal s svojo hvalo Peronu, je prosil Arceja, naj podpre sovjetsko kandidaturo v Varnostnem svetu. Prosil ga je, naj ne glasuje za Jugoslavijo, pač pa za ČSR. Arce se je zahvalil Višinskemu za hvalo Peronu, pomislil je za trenutek na sovjetsko ponudbo in je nato odgovoril, da mu je žal, toda da Argentina kljub temu ne bo glasovala za ČSR.

Zavedajoč se svoje moralne šibkosti in svoje nemoči pričo neovrgljivih dejstev, ki jih je razkrinkala jugoslovanska delegacija, se sovjetska delegacija vedno bolj po-

(Nadaljevanje na 2. strani)

BRITANSKI HONG KONG OBKOLJEN PO KITAJSKI LJUDSKI ARMADI

Britanski krogi priznavajo, da je nastopil čas, ko bo treba priznati novo kitajsko ljudsko republiko - Veleposlanik ZSSR v Pekingu predložil poverilna pisma - Nacionalisti so zapustili otok Amoy

PARIZ, 17. — Agencija «France Presse» sporoča obvestilo radia ljudske republike Kitajske, da je Roskin, veleposlanik ZSSR pri kitajski ljudski republiki, danes popoldne predložil poverilna pisma predsedniku Mao Tse Tungu. V govoru ob tej priložnosti, kjer je bil navzoč tudi minister zunanjih zadev Ču En Laj, je sovjetski veleposlanik izrazil svoje zadoščenje in ponos, da je prvi diplomat, ki je akreditiran pri novi kitajski republiki.

Čete kitajske ljudske armade so se danes izkrcale na otoku Amoy, kot poroča agencija «Central News». Čeprav ta agencija poroča, da je bil prvi kontigent kakih 800 izkrcanih vojakov prejšnjo noč uničen že pred zoro, so vendar nacionalisti po poročilu iste agencije otok Amoy zapustili ter se umaknili na otok Cimun, 7 milj bolj na vzhod.

Neka redna enota ljudske vojske je prispela včeraj na mejo s Hong Kongom pri Samčunu, kjer se je nacionalistična posadka 400 mož predala brez bojev. Zastave svobodne Kitajske vihrajo sedaj ob vsej meji Hong Konga s Kitajsko državo. Britanske policijske oblasti so postavile ovire čez ceste in mostove, ki vodijo na britanski teritorij, vendar so do zadnjega prihajale stotine kitajskih kmetov na teritorij Hong Konga, pa četudi so morale preplavati reke, samo da so se rešile novačenja, ki ga je izvajala nacionalistična vojska.

Prihod čet kitajske ljudske armade v Kantonu ter na mejo britanskega teritorija v Hong Kongu predstavlja glavni predmet pisanja današnjih britanskih časopisov. Čeprav v člankih o zadnjih dogodkih še ni posebnih komentarjev, je iz izraženih mnenj vendar možno razbrati, da z odločitvijo glede priznanja nove kitajske vlade ne bo mogoče več dolgo odlašati brez nevarnosti za Veliko Britanijo. «Tudi izven možnosti hotenega napada», piše konservativni «Daily Telegraph», «je sedanji položaj poln nevarnosti. Številni begunci prihajajo v Hong Kong in v sedanjih okoliščinah je le težko izogniti se obmejnim incidentom». Isti list piše nadalje: «Anglo-kitajski odnosi se morajo naslanjati prej na politično realnost kot pa na iluzije, da Čangkajškov režim še dejansko eksistira». Laburistični «Daily Herald» pa javlja, da je minister Herbert Morrison danes ponoči izjavil: «Kar se tiče pogajanj s komunistično Kitajsko, stvari zelo hitro napredujejo, vendar ne morem dati nikakih podrobnosti. Odločitev bomo sprejeli o pravem času».

Kuomintangov izvršilni svet je imel včeraj svojo prvo sejo v novi nacionalistični prestolnici Čunkingu. Ministrski predsednik je zahteval popolno pomoč vladi. Besno je tudi napadel vlado svobodne Kitajske v Pekingu. Predsednik Licungjen z nekaterimi generali baje pripravlja načrt za organiziranje «totalne vojne» v južni Kitajski. Prebivalstvo bi se organiziralo v delovne bataljone, ki bi morali sodelovati z vojaškimi silami.

Kot prvi izmed diplomatskih predstavnikov, ki so še pri kitajski nacionalistični vladi, je prispel danes v Čunking ameriški odpravnik poslov Robert Strong. Za njim nameravajo priti še britanski in francoski diplomati.

Neka nacionalistična ladja je pred Šanghajem izven kitajskih teritorialnih voda zajela ameriško tovorno ladjo «Flying Trader». Na ladji je 50 oseb ter tovor v vrednosti 5 milijonov dolarjev. Gre za tretjo ladjo iste družbe, ki so jo zajeli kitajski nacionalisti, ki drže blokado pred Šanghajem.

Moch je vrnil mandat

V marshallizirani Franciji bo težko kdo sestavil vlado, ki bi bila trajna

PARIZ, 17. — V francoski vladni krizi se je zopet končalo eno poglavje. Jules Moch, dosedanji notranji minister, ki je že več dni sestavljal novo vlado, je svoje delo zaključil s tem, da je predsedniku republike vrnil mandat, ker vlade ni mogel sestaviti. Da njegovo delo pri sestavljanju nove vlade ne bo lahko, je bilo jasno že od vsega začetka. Njegov program za vlado namreč ni bil tak, da bi mogel zadovoljiti vse tiste politične skupine, ki so do sedaj sodelovale v vladi in na katere je moral tudi Moch računati, če je hotel zagotoviti svoji vladi trajnost. Ko so se javljale vedno večje težave, so se že razširili glasovi, da namerava Moch sestaviti vlado samih socialistov. Seveda bi bila taka vlada mrtvorojeno dete ter bi ob prvi preizkušnji v parlamentu padla.

Danes opoldne pa so prišle vesti, ki so imele značaj uradnosti, da je Moch vlado že sestavil in da jo bo ob 13.30 predložil predsedniku Auriolu. Toda tudi te vesti so se izkazale za netočne.

Če je povzročalo Mochu velike težave vprašanje finančnega ministra — nihče ne mara v tej težki dobi prevzeti odgovornosti za finančna vprašanja, — pa je bilo prav za prav vprašanje ministra za informacije vzrok Mochovega neuspeha pri sestavljanju vlade. Jules Moch je namreč na zadnji seji voditeljev vladnih skupin predlagal, da bi vodil ministrstvo za informacije kak radikal z dvema tajnikoma, od katerih bi eden pripadal MRP-u, drugi bi pa bil socialist. Toda predstavniki MRP-a so se postavili na stališče, da bi bilo prav, da se to ministrstvo počeli njim, potem ko so že prevzeli težko odgovornost s tem, da so sprejeli ministrstvo financ in državnega gospodarstva. Radikali pa so zahtevali ministrstvo informacij zase. Tedaj je član MRP-a Letourneau sporočil Mochu, da ne mara sprejeti finančnega ministrstva, katerega je že bil pripravljen sprejeti.

Po vsem tem Mochu ni kazalo drugega, kot da se odpravi v Elizijsko palačo ter javi predsedniku Auriolu, da zaradi težav pri sestavljanju vlade vrača mandat. Predsednik republike je takoj pričel ponovna posvetovanja ter že sprejel Roberta Schumana, dosedanjega zunanjega ministra. Jutri bo nadaljeval s posvetovanji. Nekateri mislijo, da bo sedaj pozval kakega radikala, da reši krizo, in sicer bi naj bil to bivši finančni minister Rene Mayer.

WASHINGTON, 17. — Mednarodna banka je danes objavila, da je dala Jugoslaviji 2,750.000 dolarjev posojila za nabavo v ZDA materiala, ki je potreben pri izkoriščanju gozdov. Enako posojilo je za iste namene dobila Finska.

Maršal Tolbuhin umrl

MOSKVA, 17. — Moskovski radio je javil, da je sovjetski maršal Fedor Tolbuhin po dolgi bolezni danes umrl.

Truplo pokojnika bo izpostavljeno jutri v domu Zveze sindikatov in bo nato shranjeno na Rdečem trgu.

Fedor Ivanovič Tolbuhin je bil star 65 let. Studiral je v vojaški akademiji v Moskvi in se je udeležil prve svetovne vojne kot častnik. Leta 1920 je bil imenovan za divizijskega generala, leta 1940 za generalnega majorja, v septembru 1943 pa za armadnega generala.

Tolbuhin se je posebno odlikoval v bitki za Stalingrad. Prevzel je nato komando 4. in pozneje 3. ukrajinske armade. V novembru 1944 je dospel do Blatnega jezera na Madžarskem; istega leta pa je podpisal premirje z Bolgarijo. Odlikovan je bil z redom Suvorova leta 1944, z Leninovim redom pa leta 1945.

Skupina italijanskih partizanov odpotovala v Beograd

VENEZIA, 17. — Na vabilo Zveze borcev jugoslovanske osvobodilne vojne je danes odpotovala v Beograd skupina znanih italijanskih partizanov, ki so skupno z jugoslovanskimi sodelovali v borbi za osvoboditev Beograda. Skupina bivših italijanskih partizanov se bo udeležila proslave 5. obletnice osvoboditve Beograda.

Italijanska trgovinska delegacija bo potovala v Moskvo

RIM, 17. — Italijanska vlada namerava v kratkem poslati v Moskvo trgovinsko misijo za pogajanja za nabavo 3 milijonov ton žita. Vlada tudi sestavila zakonski predlog za ratificiranje pogodbe o vojnih reparacijah, ki jih Italija dolguje Sovjetski zvezi. Gre za plačilo 100 milijonov dolarjev, ki se bo deloma izvršilo s prenosom italijanskih dobroimetij v Romuniji in pa z dobavo določenih proizvodov Sovjetski zvezi. Sovjetska zveza bo Italiji dobavila surovine, ki so potrebne za proizvode kot n. pr. kroglične ležaje, razne instalacije, ladje majhne tonaže itd.

Stavke v Italiji

GENOVA, 17. — Pristaniški delavci Genove, La Spezie in Savone so stopili v stavko, ker zahtevajo zvišanje mezd.

V Neaplju pa so vsi delavci pristanišča objavili 24urno stavko, da podpro svoje zahteve glede delovnega urnika.

Policija je s solzilnimi bombami razgnala komunistično zborovanje v Carboniji na Sardiniji. Tamkajšnja Delavska zbornica je objavila dveurno splošno stavko v znak protesta proti postopanju policije.

VI. redno zasedanje ljudske skupščine LRS

LJUBLJANA, 17. — *Na podlagi ukaza prezidija ljudske skupščine LRS U. štev. 150 z dne 12. oktobra 1949, sklicuje predsednik ljudske skupščine LRS 1. sejo VI. rednega zasedanja ljudske skupščine LRS za dne 21. oktobra 1949 ob 16. uri.*

Seja zakonodajnega odbora ljudske skupščine LRS se bo vršila dne 20. oktobra 1949 ob 9. uri. v prostorih ljudske skupščine.

Skozi sito in rešeto

Rasizem miljskega «internacionalističnega» župana

V soboto je prišel v Plavje vidalijevski miljski župan Pacco, da bi se prav tako, kot so to počenjali in počenjajo vsi buržoazni župani, našim vaščanom prilizni z raznimi obljubami, da bo miljska občina sedaj — odkar je on župan — napravila to in ono...

Ker pa je vas Plavje ena izmed mnogih slovenskih vasi miljske občine, so vaščani svojega italijanskega socialpatriotičnega, kominformističnega župana najprej vprašali, kako to, da občinski miljski svet, v katerem imajo vidalijevci večino, ni izvolil v občinski odbor prav nobenega Slovenca, čeprav je dobro znano, da je Vidali dobil tem večino ravno s pomočjo glasov zavedenih slovenskih volivcev miljske občine, katerih je po samem priznanju vidalijevcev (kako so vendar velikodušni!) celo ena tretjina!

«Zakaj torej, gospod župan, niste volili nobenega Slovenca v vaš občinski odbor?»

Na to vprašanje je takole odgovoril «komunistični» in «internacionalistični» župan Pacco:

«Slovencev zato nismo izvolili v občinski dobor, ker so nekompetentni».

Ta odgovor vidalijevskega župana nas ni sicer prav nič osupnil, saj smo iz ust njegovih pristašev že skoro eno leto in pol navajeni poslušati, da smo «sciavi». Vendar pa ima izjava kominformističnega župana še prav posebno veljavo. V tej naši blaženi coni A smo kljub vsem blagrom in kljub nekompetentnosti Slovencev tako srečni, da imamo od šestih županov samo dva italijanska: enega demokristjanskega, t. j. ing. Bartolija v Trstu, drugega pa kominformističnega in kompetentnega Pacca v Miljah. Zato pa sta ta dva tako odlična predstavnika svojih strank, da imata — kot rečeno — vsaka njuna izjava ali dejanje še prav poseben-čar.

Bartolijevih konpetentnih izjav in dejanj smo že mnogo in večkrat omenili ter povedali tudi svoje mnenje o njih, ugotovivši, da se ne razlikujejo mnogo od županskih izjav in postopkov čičrtstoletnega črnissimega italianissimega režima. Sedaj pa vidimo, da spada v to vrsto tudi italijanska kominformistična izjava, ki pač logično sledi iz enakega postopanja s Slovenci v miljski občini, kakršnega so deležni tudi Slovenci v tržaški občini, kjer prav tako ni nobenega Slovenca v občinskem svetu. Razlika je le ta, da je ing. Bartoli «previdnejši» in da Slovencev še ni javno ozmerjal z nekompetentnostjo. Dal je rajši prednost svojemu «internacionalističnemu» sorojaku, najbrž zato, da bo bolj držalo, češ: celo kominformistični internacionalisti so mnenja, da ste manj vredni; kaj naj porečemo šele mi...?

Seveda izhajajo takšne izjave in postopki naravnost iz fašistične mistične šole o izvoljeni italijanski rasi in nimajo prav nič skupnega z naukom Kristusovim, še manj pa z nauki Marksa in Lenina. Podobne reči so se lahko naučili samo iz milanske «Unità» in od njenega republikinskega Mussolinijevega direktorja, ki se mu pravi Ulisse ali David lajalo. (Prav zato skuša ta list Vidali plasirati ravno v Trstu, medtem ko ga Jaksetich hvali kot enega najboljših dnevnikov na svetu).

Vendar pa nastane vprašanje, kaj bo rekel n. pr. miljskemu sosednji kominformistični župan Lavriha iz Doline, ki menda še vedno trdi, da je Slovenec? Mar je tudi on nekompetentni pripadnik te prokleto slovenske nižje rase? In kaj poročajo sami kominformistični izvoljeni in neizvoljeni vidalijevski slovenski kandidati v miljski občini sami? Ni dolgo tega, ko je enemu izmed njih isti župan Pacco vzel besedo, ko je na seji izpregovoril dve slovenski besedi. Na to je omenjeni slovenski kominformistični občinski svetnik ponižno molčal. Mar bodo on in ostali tudi tokrat molčali? Čemu jih je Vidali sploh postavil za kandidate, če niso kompetentni?

To je pač mnogo bolj komplicirano vprašanje in zadeva tržaško in miljsko kominformistično strategijo, za katero pa je «mnogo poklicanih, toda le malo izvoljenih!» Tu ne gre namreč za majhno stvar: gre za nič manj kot za prepričevanje in speljavanje Tržačanov na pristanek na priključevanje Trsta k preljubljeni De Gasperijevi Italiji «del mio cuore», kjer so vsi — od pete do kolena — kar se da kompetentni, saj imajo več komunističnih županov, ki so celo za Trst kompetentni, kot smo videli v zadnji predvolivni kampanji. In če je temu tako, bodo ljudsko oblast in diktaturo proletariata napravili v Italiji vsaj s takšno lahkoto kot so zbrali n. pr. 300 milijonov lir za Ulissejevo «l'Unità», ki se prav gotovo ne bo smatrala za kompetentno, da bi vsaj na svoji tržaški strani objavila znamenito izjavo svojega miljskega župana.

LJUDSKA OBLAST V CONI B in vidalijevski socialšovinistični pismouki

Objavljamo v celoti govor tov. dr. S. Peterina, ki ga je imel na II. kongresu KP STO-ja v diskusiji k referatu tov. J. Beltrama.

Ljudska oblast je na tem, imperializmu in njegovi gonji posebno osvojenem ozemlju, v posebno bogojih začasnega režima mednarodno-pravnih omejitev, ki so po velikih silah, v navezi z anglo-ameriško cono in dosledno respektirala dogovore gopodbe, ker je smatrala, da je to v interesu miru, ki pa je znala očuvati svoj značaj in neprestano bruseti svojo ost proti tankemu sloju izkoriščevalcev. Zavedala se je, da interesi ljudstva z interesi teh v prav taki opreki, kakor ogenj in voda. Ni se dala zmesti zagonje razrednega sovražnika, ki je hotel in stalno hoče ta prikazati kot nacionalno zatiranje italijanskega dela prebivalstva. Take laži razkrinkujejo dejstva, o katerih je dovolj govora na tem kongresu. Premočrtna politika naše Partije in naše ljudske oblasti je dokazala že mnogim, ki živeli na račun ljudskih žuljev, da ne morejo naprej po stari poti zavajati, iluzij, ter se prostovoljno odpovedali v ljudski delovni polet. Ta naša baza razrednega sovražnika se iz dneva v dan bolj zožuje na najtesnejši naposredno ali posredno plačani agentov.

Naša Partija in naša ljudska oblast ima potemtakem, tovariši, tudi vest pred svojim delovnim ljudstvom in pred svetom in zlasti ne more imeti slabe vesti pred delavskim razredom. Kljub temu pa že dolge mesece priča nezadovoljna gonja in obrekovanja ljudi, ki v Trstu lastijo monopol zaščite interesov delovnega ljudstva, tržaške podružnice koncerna za razpečavo kominformističnega blaga. Delali pa bi jim veliko krivico, če bi smatrali, da se pečajo zgolj s prekupčevanjem ter bi jim odrekali veliko vnemo in iznajdljivost pri njihovem doprinosu k «veliki stvari» razbijanja demokratičnih pozicij v svetu, posebno še, če upoštevamo, da so imeli na lastnem terenu — poleg njihovih grških «tovarišev» — brez dvoma doslej največjo nalogo. Enako jim ni odrekati ustvarjalne sile pri fabriciranju originalnih klevet in laži, ki so obogatile skupno zakladnico revizionizma in za katero so bili deležni priznanja in hvaležne uporabe z vzhoda in zahoda.

NJIHOVA «TEORETSKA» ANALIZA

Znano je, tovariši, da je ena izmed značilnosti, na katerih boleha novi revizionizem ta, da se izogiblje načelnih razprav tako, kakor hudič blagoslovljene vode — po našem ljudskem reku. Vendar pa gre (po Trstu) glas, da zmore vidalijevska podružnica prilično število priznanih pismoukov in avtoritet marksizma - leninizma. Spričo stalnega trobentanja parole o «takozvani» ljudski oblasti v coni B, ni čudno, da spreleti človeka želja, da bi se seznanil tudi z njihovo «teoretsko» analizo naših razmer. V tem stremljenju moraš obrniti premnogo «slavnih listov» njihove zgodovine, predno pride do skromnega člančiča, ki ga je priobčil «Il Lavoratore» dne 5. januarja t. l. V skladu s splošnim strahom pred načelnostjo je seveda previdni in skromni avtor opustil svoj podpis, kljub temu da je hrabro posegel po orožju, ki se ga njegovi vrstniki očitno izogibajo.

Citajmo in čujmo najprej naslov tega članka:

«Gli effetti del trozkismo in tutto il circondario istriano. I soli a star bene sono i contadini ricchi. Borghesia contro borghesia e non lotta di classe: questa la ragione del malcontento generale in zona B».

Priznati je treba, da se človek zaradi pomanjkanja potrebnega teoretičnega znanja na mah, že pri naslovu znajde v mučnem položaju spričo «dialektičnega» protislovja. Toda poskusimo srečo in nadaljujmo. Člankar bistroumno predpostavlja, da si čitatelj zastavi vprašanje: katera buržoazija se bori in proti kateri? — ter hiti pojasnjevati govoreč o «jugoslovanski vladi» v coni B.

«Purtroppo nella sua direzione primeggiavano elementi borghesi i quali hanno dato un tono particolare al movimento popolare, non permettendo ad esso di fare il passaggio dalla rivoluzione borghese a quella proletaria di carattere internazionale».

Poleg splošno znanega «dejstva», vzetega iz splošne zakladnice revizionizma in katerega tudi naš člankar vestno poudarja «dejstva» o vladajoči «trockistični kliki», naletimo torej tukaj na povsem novo odkritje o «prvačenju kapitalističnih elementov v vladi» kot originalni vidalistični teoretski doprinos kominformistični stvari: «dialektično» protislovje preraste v «dialektični» vozel v pojmu trockista-kapitalista. Do te stopnje dognanj so brez dvoma še niso povzpele niti največje avtoritete kominformistične znanosti.

KAR SE BABI HOCE, SE JI TUDI SANJA

Zaključek, izražen že v naslovu, o «splošnem nezadovoljstvu v coni B» bi nas — ne glede na ugotovitev, da kar se babi hoče se ji tudi sanja — navedel na zlobno misel, da je člankarjev ideal ljudske oblasti v splošnem zadovoljstvu vseh družbenih razredov. Vendar pa si nikakor ne bi drznili podtikati mu takih idej, da nam sam ni tako rekoč pri priči, v čertem odstavku, priskočil na pomoč s sledečo «analizo» naše gospodarske politike:

«La politica economica intrapresa nel circondario istriano attraverso la riforma agraria, il controllo attraverso i delegati del potere popolare nelle aziende industriali, la confisca dei beni ai compromessi col fascismo, il passaggio della manipolazione del commercio dei commercianti locali a quelli jugoslavi, avvenuto attraverso la costituzione di vari enti commerciali, come ad esempio «Riba», «Omnia». «Gorivo» ecc., legati all'economia jugoslava e favoriti dall'emissione della jugolira, mentre da un lato hanno colpito le classi privilegiate fornendo in tal modo i primi esuli contrari al potere popolare anche se realmente sarebbe stato l'espressione del popolo, *dall'altro lato faceva credere ai progressisti che realmente si andava verso un nuovo avvenire». (Podčrtal S. P.).*

S KLOBUKOM V ROKI...

Oprostite, tovariši, da sem se, kljub velikemu in važnemu delu, ki vas še čaka, toliko časa zadrževal na ničvrednem pisunstvu, s katerim se ukvarjajo ljudje, ki so izgubili že vsako mero časti in dostojanstva. Niti nimam namena, da bi se spuščal v posamezne že navedene trditve pisca tega članka, niti v njegova nadaljnja izvajanja. Dotaknil sem se ga le zaradi tega, ker je omenjeni članek o našem okrožju edini, na katerega sem naletel, da ima pretenzije resnosti; storil pa sem to še iz nekega razloga. Zadnji navedeni citat o nepotrebnih sovražnikih «vsake» ljudske oblasti, esulih iz vrst fašistov in izkoriščevalskih razredov, ki da jih je ustvarila naša ljudska oblast s tem, da je udarila po njihovih privilegiranih pozicijah, ne le žgoče tepe po ustih obrekovalca, ampak nam tudi kaže še bolj očitno kot v dosedanjih primerih kominformističnih «doprinosev» v tem vprašanju vso idejno mlakužo, v katero so se skotalili najnovejši revizionisti. Oni si predstavljajo, da mora delati ljudska oblast po starem pregovoru gnile nemške buržoazije, ki je upogibala hrbet pred pruskimi fevdalci, po pregovoru, ki pravi, da se vse doseže s klobukom v roki. Take koncepcije bi radi razpečavali pri nas, na ozemlju, kjer s ponosom prepevamo, da je triumfirala rdeča zastava.

Medtem ko so pod dojmom materiala V. kongresa KPJ drugod hitro pospravili svoje teorije o idiličnem sožitju kapitalizma s socializmom v sistemu ljudske demokracije, pa v Trstu očitno še niso prišli na tekoče. Ne štejmo tega v zlo. V take težave pač nujno zabredejo tisti, ki se skregajo z marksistično dialektiko, ki se «vležejo» na pozicije marksizma: «bog je visoko», da bi jih razsvetlil, «car pa je daleč» za pravočasne direktive.

TAKO JE PISAL LENIN

Ne bi bilo prav, če bi se danes omejevali na bedne poskuse vidalizma, da bi umazal to, kar si je naše ljudstvo priborilo s krvjo in znojem, da bi umazal našo ljudsko oblast, medtem ko sami tisti, ki jim je bila zaupana dragocena dediščina Velikega oktobra, teptajo v prah osnovna načela in vzore, za katere so se borile ljudske množice in vsi napredni ljudje v zgodovini, načela, katerim so pot iz nebes v stvarnost prvi nakazali ustanovitelji in prvoboritelji modernega proletarskega gibanja, načela, katera je zmagoviti delavski razred vnesel v temelje svoje prve države, načela, na katerih stoji in z njimi pade naša in vsaka ljudska oblast in vsaka svetla perspektiva zatiranih množic, ki danes bolj kot kdaj vključujejo vse, kar je poštenega, pozitivnega v imperialističnem svetu.

Tako osnovno načelo, vzvišeni cilj, je likvidacija izkoriščanja človeka po človeku. Ena izmed značilnosti starega sistema in eden izmed ostankov stare navlake v glavah ljudi pa je princip: «Čim bolj bodo drugi stradali, tem več bodo plačali». Na tem principu počiva danes mehanizem svetovnih cen blaga, na teh cenah pa vzdržuje Sovjetska zveza svoje gospodarske stike z drugimi socialističnimi državami. Poglejmo, kaj pravi o tem Lenin:

«Kaj se zgodi, če računam; čim bolj bodo drugi stradali, tem več bodo plačali. Ali bom potem delal kot komunist? Delal bom kot izkoriščevalec... Evo proti čemu se moramo boriti. Če bi se stvari tako nadaljevale, bi se vrnili nazaj k oblasti kapitalistov in buržoazije. Stara družba je bila osnovana na naslednjem načelu: ali ti delaš za njega, ali on dela za tebe; ali ti zapoveduješ sužnjem, ali pa si sam suženj. Še preveč je jasno, da ljudje, ki so bili vzgajani v taki družbi, vsrkajo z materinim mlekom psihologijo, navade in ideje, bodisi gospodarja, bodisi sužnja... Z eno besedo brigajo se, da imajo vse tisto, kar jim je potrebno, drugi pa so jih ne tičejo. (Lenin na 3. vseruskem kongresu komunistične mladine).

Tako je govoril Lenin mladini o notranjih vprašanjih, ki so se pojavljala v novi sovjetski državi; iz samih njegovih besed pa ni težko doumeti, da jim je pripisoval splošni pomen.

Ne zaradi vas, tovariši, ki dihate zrak ljudske revolucije in ki veste, za kaj gre, zaradi drugih v Trstu postavimo znova vprašanje, ali je prav, da se upiramo nasilju ter s tem bojda slabimo materialne sile socialističnega sveta, namesto da bi «v skupnem interesu» klonili glave ter molčali. Pustimo pri tem ob strani vprašanje, kdo že več časa s širokosrčnimi potezami prepušča imperializmu materialne baze in materialne sile, ki sta jih ustvar

TRŽAŠKI DNEVNIK

SZ pristala na likvidacijo grškega osvoboditnega gibanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

taplja na vsaki seji glavne skupščine. Sovjetska delegacija smatra, da mora biti na tem zasedanju glavne skupščine njena glavna naloga preprečiti vstop Jugoslavije v Varnostni svet.

Vse to je ugotovil tudi ameriški dnevnik «Christian Science Monitor». Ob analiziranju stališča sovjetske delegacije na zasedanju glavne skupščine OZN in poudarjajoč, da sovjetska delegacija skupno z delegacijami pod njenim vplivom ni bila v stanu odgovoriti na dejstva, ki jih je navedel predstavnik Jugoslavije, piše list: Jasno se lahko sklepa iz poteka dela na sedanjem zasedanju, da Sovjetska zveza vidi v Jugoslaviji svoj sedanji najtežji in najvažnejši problem. Prvi krat je sovjetska delegacija postala ne samo negotova, pač pa se je lotila tudi panike.

Glavna skupščina je končno sklenila, da bodo volitve v Varnostni svet v četrtek. Sedaj pričakuje večina opazovalcev in delegatov, da bo Jugoslavija izvoljena z dvotretjinsko večino. Razen ZDA, držav Latinske Amerike in arabskih držav, so sedaj tudi Švedska, Island in Danska sklenila, da bodo glasovale za Jugoslavijo. Norveška bo storila isto pri drugem glasovanju, kakor verjetno tudi Velika Britanija.

Kakor je znano, je sovjetska delegacija skušala pogoditi se z zahodnimi državami tudi na račun grškega naroda. Sovjetski predstavniki so ponudili ZDA «diplomatsko pogoditev». Sovjetska delegacija je bila pripravljena «odpovedati se tako imenovanim Gromikovim uslugam za rešitev spora v Grčiji» (amnestiji, razpisu grških demokratičnih volitev) s pogojem, da bi ZDA odrekle svojo podporo kandidaturi Jugoslavije v Varnostni svet. Drugače rečeno, ZSSR privoli v brezpogojno kapitulacijo in likvidacijo grškega narodnoosvobodilnega gibanja, v represalije proti borcem in pristašem osvobodilnega gibanja, v kakršno koli vlado po volji monarhofašistov in njihovih zaščitnikov s pogojem, da se onemogoči izvolitev Jugoslavije v Varnostni svet.

Ta poizkus dokazuje, kako malo je voditeljem sovjetske države do usode grškega naroda, kako vseeno jim je, kakšen bo konec narodnoosvobodilne vojne v Grčiji in kaj se bo po takšnem koncu zgodilo s Komunistično partijo Grčije in njenim članstvom.

Dejstvo, da prodire glas Jugoslavije pod gosto spleteno zaveso laži in obrekovanja, je povzročilo veliko zaskrbljenost in pobesnelost med sovjetskimi voditelji, ki niso vajeni, da bi se njihovi načrti ne izpolnjevali brez ugovora. Sovjetski zvezi je nedvomno mnogo na tem, da bi Jugoslaviji onemogočila, da bi se njena beseda slišala v katerem koli mednarodnem forumu ali organizaciji. To je pereča potreba sovjetskega vodstva, ki jo je povzročil strah pred utrditvijo mednarodnega položaja in ugleda Jugoslavije v svetu, kar je posledica začetnih uspehov njene borbe za enakopravne odnose med socialističnimi državami, za dosledno in odkrito politiko miru in mednarodnega sodelovanja.

ZSSR priznala nemško demokratično republiko

BERLIN, 17. — General Čujkov, vrhovni poveljnik sovjetskih čet v Nemčiji, je obiskal predsednika nemške demokratične republike Wilhelma Piecka in je sporočil, da je bil Puškin imenovan za šefa sovjetske diplomatične misije pri nemški demokratični republiki. Predsednik Pieck je dal nalog vladnemu predsedniku Grotewohlu, naj imenuje diplomatičnega predstavnika nemške demokratične republike pri sovjetski vladi.

Tudi Bolgarija je sklenila priznati novo nemško državo.

Zaskrbljenost v Angliji zaradi gospodarske krize

LONDON, 17. — Gospodarski odbor britanske vlade je danes zaključil preučevanje ukrepov, ki jih namerava vlada podvzeti za pobijanje krize. Ti ukrepi bodo jutri javljeni ministrom in v petek parlamentu.

Londonski listi izražajo v velikih naslovih zaskrbljenost zaradi gospodarskih ukrepov, ki jih je napovedal Attlee. «Sunday Chronicle» piše, da vsebuje Attleejev načrt dva dela: prvi gre za tem, da se izvoz potroji ter da se za 15 odst. znižajo proizvodni stroški, s tem da se podaljšajo delovne ure brez povišanja mezd; drugi del pa predvideva prihranek 50 milijonov funtov šterlingov v teku leta pri javnih zdravstvenih službostih ter na upravnih stroških.

Kaj bi Chopinova glasba brez sovjetskih glasbenikov

PARIZ, 17. — Ob 100 letnici smrti Chopina je generalni sekretar zveze sovjetskih skladateljev Hrenikov dal agenciji «Tass» naslednjo izjavo: «Buržoazni kritiki in muzikomani so potvorili smisel Chopinove glasbe. Pripisovali so Chopinu tendence k misticizmu ter izjavljali, da je bilo velikemu skladatelju tuje vsako nacionalno čustvo. Naredili so iz njega komponista za aristokratske salone. Sele sovjetski glasbeniki, sovjetska glasbena znanost in sovjetski pianisti so odkrili pravi smisel Chopinove glasbe. Chopin je zajemal svoje navdihnjenje iz ljudstva, iz ljudstva, iz melodij nacionalne folklore. Kakor vse kar je genialnega, je njegova glasba dostopna ljudskim množicam».

Veliko nagrado Chopinovega mednarodnega tekmovanja sta si z enakim rezultatom osvojili sovjetska in poljska pianistka Bela Davidović in Alina Cerny Stefanska: vsaka b oprejela en milijon zlotov. Ostalih 13 nagrad si je osvojilo 7 poljskih in 6 sovjetskih kandidatov, čeprav se je udeleževalo tekmovanja 47 tekmecev trinajstih različnih narodnosti.

Premestitev slovenskega otroškega vrtca iz Rojana je nov primer izrivanja Slovencev iz mestnega središča

Do pričetka letošnjega šolskega leta je imel slovenski otroški vrtec v Rojanu (in ne v Barkovljah, kakor je bilo pomotoma napisano v nedeljski številki našega dnevnika) svoje prostore skupaj z italijanskim v Vicolo delle Rose. Slovenski otroci so imeli svoje prostore v I. nadstropju, a vhod je bil skupen. V ta šolski vrtec so nekateri otroci hodili iz precej oddaljenih hiš, tako rekoč s hriba.

Tik pred otvoritvijo novega šolskega leta pa se šolske oblasti kar naenkrat zmislijo, in premestijo slovenski otroški vrtec v ul. S. Fortunato, v zgradbo, ki je od dosedanjega prostora oddaljena skoro pol ure in v katerem se že nahaja italijanski otroški vrtec. Pri tej premestitvi je g. Sciolis, ki odgovarja za otroške vrtce, hinavsko zagotavljal, da so v novem kraju prostori lepši in prostornejši ter da bosta dva vhoda, eden za slovenske, drugi za italijanske otroke.

Da dveh vhodov ni, to ni važno, ker res ne razumemo, zakaj bi bila potrebna dva vhoda pri šoli, ki nima več kot 200 otrok. Ali morda smatrajo, da je potreben poseben vhod za slovenske otroke, ker se bojijo, da bi ti okužili s svojo strpnostjo italijanske? Kako je s prostorom, pa kaže dovolj pripomba italijanske vrtnarice, čez kaj ji pošiljajo še slovenski vrtec, ko so itak prostori že dovolj zasedeni. Torej v Vicolo delle Rose, v dosedanjem prostoru ni prostora, v ul. S. Fortunato tudi ni prostora. Ali mislijo s tem morda sploh ukiniti slovenski otroški vrtec? Ta bi bila tudi za njih le prehuda.

Da le nekako opravičijo svoje dejanje, to je premestitev slovenskega otroškega vrtca, so znesli tudi to, da je slovenskih otrok premalo. Smo že napisali, kakšno dvojno merilo velja v takih primerih, ki se jih poslužujejo ne samo šovinistična trobila nego tudi šolske oblasti. Do sedaj je bilo vpisanih 35 otrok — zaenkrat vsekakor dovolj. Stevilo bi vsekakor bilo še večje, če ne bi ravnateljica italijanskega šolskega vrtca v Vicolo delle Rose enostavno prepovedala vpisovanje v dosedanji stavbi.

Razumljivo je, da so se starši slovenskih otrok uprli tej premestitvi in zahtevali, da naj puste otroški vrtec na starem mestu, tako da ne bodo njihovi otroci tako rekoč hodili s hriba na hrib. Svoje proteste in zahteve so predložili vojaški upravi, dr. Kacinu, prof. Rubiniju, dr. Timeusu, g. Sciolisu in slovenskemu didaktičnemu ravnatelju v Rojanu. Njih dolžnost je, da ugodijo staršem in s tem še bolj njihovim otrokom.

Marsikaj gre v Trstu po načelu zakaj enostavno, če gre zavito. Enostavno bi bilo, da bi otroški vrtec ostal tam, kjer je bil. Toda v takih primerih so drugačna merila. Pri tem igrajo svojo vlogo vplivi šovinističnih izrodkov, kar jim gre pri takem postopanju samo za ovire slovenskemu šolskemu vrtcu, za odrivanje Slovencev iz mesta, za ubijanje volje in morale pri slovenskih starših (za kar se pa motijo!), da bi postali narodno mlačni in pričeli pošiljati svoje otroke v italijanske raznarodovalnice.

Razstavljalci na mednarodnem velesejmu v Trstu

Na prihodnjem mednarodnem velesejmu v Trstu, ki bo junija prihodnje leto, so zagotovili svoje sodelovanje poleg CSR, Jugoslavije in Avstrije tudi Madžarska, Turčija in Švica. Ker si uprava velesejma prizadeva, da bi dobil čim več mednarodnih razstavljalcev, bo povabila tudi podonavske države in z Bližnjega vzhoda.

Industrijska cona v Žavljah

V kratkem bo razdeljen prostor za gradnjo v severnem delu industrijske cone v Žavljah. Prostor ki se nahaja v bližini železnice in glavne ceste ter meri 250 tisoč kvadratnih metrov, bo na razpolago onim industrijskim tvrdkam, ki so vložile prošnjo.

Ob novem šolskem letu slovenskih srednješolcev

Pri nas je navada, da časopisi ob pričetku šolskega leta ponovno pogrejejo že staro in obrabljeno pravljico o zaprašenem šolskem zvoncu, ki je dolge tri mesece spal in čakal na šolskega slugo, da ga predrami. Mi se bomo izognili tej pravljici.

Slovenski srednješolci živijo in se vzgajajo v okolju, ki je prenasičeno z vsakovrstnimi nacionalizmi. Tako na ulici kakor tudi v šoli jim je stalno za petami nevarnost, da jih zaradi premajhne pazljivosti in kritične presoje položaja stvarnost potegne za seboj, jim odvzame lastnosti naprednega slovenskega dijaka in napravi iz njih — ne poštenjake — ampak janičarje slovenskega naroda. Te nevarnosti so na dlani. Vi dijaki sami ste v vsakodnevnem stiku z njimi, jih vidite na lastne oči in občutite na lastni koži. Nezaželeni gostje ste, ker ste Slovenci, in to napredni povrhu. Zato polena pod noge, zato odklanjanje zahtev po novih šolah, zato uvajanje starih učnih načrtov, vse z edinim namenom: uničiti slovenski narod ob Jadranu.

Toda naši srednješolci, ki so znali premagati še večje težave in najti pravo pot v še težjih časih, bodo tudi to pot nesebično zastavili svoje mlade sile in tudi z «uma svetlim mečem» bojevali boj ne le za dijaške pravice, ampak za obstoj slovenskega naroda v Trstu. To je težko, toda častno in zgodovinsko poslanstvo slovenskih srednješolcev v Trstu na poti k napredku in svobodi.

Tiskarski delavci še vedno v stavkovnem gibanju

Borba kovinarskih delavcev se je ponovno zaostrila Tudi delavci tovarn za testenine v borbi za svoje pravice

Z današnjim dnem se prične ponovno borba italijanskih tiskarskih delavcev, ki niso v poslednjih dneh dosegli zaželenega sporazuma z delodajalci. Čeprav so njihove zahteve upravičene in je bila njihova borba zelo odločna, niso delodajalci do sedaj spremenili svojega prvotnega stališča ter niso hoteli povišati plač svojim uslužbencem. Italijanski tiskarski delavci so zato sklenili, da stopijo ponovno v še bolj odločno borbo za svoje pravice, katero ne bodo končali vse dotlej, dokler njihovim zahtevam ne bo ugodeno.

Tiskarski delavci Tržaškega ozemlja še niso zavzeli določenega stališča v tej borbi; vendar je jasno, da bodo borbo svojih delovnih tovarišev prav gotovo podprli. Zaenkrat se še vedno vodijo pogajanja, na katerih bodo njihovi sindikalni zastopniki odločili, ali naj se borba te kategorije delavcev tudi na našem ozemlju še nadaljuje.

Borba kovinarskih delavcev, ki se je v zadnjem času nekoliko poslegla, se je v teh dneh ponovno zaostrila. Sindikalne organizacije neumorno nadaljujejo s pogajanji, da bi dosegle rešitev najbolj perečih vprašanj, zaradi katerih so kovinarski delavci tudi stopili v borbo. Pogajanja so ostala kljub dobri volji kovinarskih delavcev samih brezuspešna.

Izvedeli smo, da so se vršila v raznih podjetjih in tovarnah zelo uspela zborovanja kovinarskih delavcev, na katerih so z vso odločnostjo zahtevali, da se prične čim bolj odločna borba v obrambo njihovih pravic in zahtev.

V prihodnjih dneh se bodo pogajanja za rešitev spornega vprašanja ponovno nadaljevala.

Včeraj popoldne so se sestali na uradu za delo predstavniki sindikalnih organizacij, da bi skupno s predstavniki delodajalcev rešili sporno vprašanje uslužbencev tovarn za testenine, ki vodijo že dolgo časa borbo za uresničitev ene izmed glavnih zahtev, in sicer, da bi jim delodajalci brezplačno nakazali določeno količino testenin. Pogajanja niso dosegla uspeha, ki so si ga delavci tovarn za testenine želeli; zato bo prišlo prav gotovo v kratkem do novih pogajanj. V primeru, da bi se tak položaj še nadaljeval, bodo delavci tovarn za testenine svojo borbo zaostrili.

Žalostna usoda 19-letnega dekleta

Cudne so dogodivščine policijskih patrol, ki krožijo v nočnih urah po cestah. Bilo je že zjutraj, ob 4.45, ko je ena izmed teh policijskih patrol s policijske postaje v ulici Kologna hodila po Lonjerski cesti. V pralnici tako imenovane hiše za «sfrattati» so agenti zagledali 19-letno Liliano M., ki je spala zavita v krznenem plašču. Prebujeno dekle je povedalo agentom, da jo je mati zapodila z doma, ker da ni živela zgledno. Agenti so spremili dekle k materi, ta je pa izjavila, da jo noče domov več in je sporočila agentom, naj ji hčerko kar odpeljejo na nravstveni oddelek civilne policije, ti pa naj jo spravijo v kakšen zavod. Ker se mati ni dala omehčati, so agenti hočeš nočeš morali dekle odpeljati na nravstveni oddelek policije.

Žalostni primer povojnih razmer v Trstu. Na eni strani razkošni užitek, na drugi pa pomanjkanje in revščina, borba za vsakdanji zaslužek. Koliko deklet in sploh mladih žensk je prav v tem kontrastu največkrat iz življenjskih potreb zdrknilo na spolzka tla, da si prikrbi življenjski minimum.

Poskus samomora

22-letna Paula Annut iz Aquileje je včeraj morala v tržaško glavno bolnišnico. Omenjena je zaužila 20 tablet uspavalnega sredstva v baru Astoria. Kot običajno v takih primerih je ženska zaužila to iz samomorilnih namenov.

SLIKE S PIRANSKEGA PROCESA

Tožilec je pozabil na bližnjo preteklost

S svojim govorom je še prekosil odvetnika Geftera Wondricha

To kar smo na piranskem procesu slišali v petek iz ust odvetnika Wondricha, smo včeraj zjutraj spet slišali od državnega tožilca Grubissija. Razlika je bila ta, da je slednji včeraj prvega malo presegel. Iz njegovih ust so nepreneham prihajale na dan razne tirade, katerih ni bilo mogoče niti prešteti in zabeležiti. Tožilec Grubissi je svoj govor prikrojil zagovornikom MSI. Zanj se je 1. maja 1945 leta de facto končala vojna in 2. maja se je začela kalvarija za Italijane. Mož je izustil tudi besedo «Trst je naš» in to s tako pristno slovansko izgovarjavo, da se je človek nehote vprašal, od kod taka pravilna izgovarjava. Tožilec je nadaljeval z bajkami, katere je na dolgo in široko pogrevalo vse šovinistično časopisje s pokojno Voce libero na čelu. Mož je sanjal o vzhodu, ki ga hoče zatemniti luč zahodne civilizacije. Začel je govoriti o fojbah, padle so besede infojbatorji.. Vsaka druga beseda je bila «slavi» in to na tak način, da je bilo slišati «šlavi» in ne «slavi». Tožilec je tudi dobro znal povedati, kaj pomeni ime Darko prevedeno v italijanščino, kako se piše itd. Potegnil je na dan zahodno civilizacijo, ki kajpada sloni samo na Rimu. Od kod je Rim dobil to civilizacijo mož ni znal povedati, oziroma je pozabil, kajti Manzonijevi «Zaročenci oziroma njihov Don Abondio, katerega je Grubissi imel stalno na ustih, je zatemnil vso civilizacijo in kulturo razen one rimske, zrasle na račun podjarmljenih narodov rimskih napadalec. Da bo govor bolje zabeljen z ocvirki, je gospod Grubissi «prelevamente in foibe» označil za dejanja balkanske značke, katerih Italijani ne bi bili nikdar sposobni delati.

Gospod Grubissi, ki kljub svoji togi ne more skrivati svojih čustev, označenih brezdvomno najprej pod geslom Italijani, pozablja da so pripadniki slavne kraljevo cesarske armade z vso črno golaznijo zakrivili nad našim narodom toliko podlih zločinov, da človeka preveva naravnost gnus v spominu na tiste čase, ko so polizani oficirji te slavne armade in črni razbojniki gospodarili na naši zemlji, tu v Julijski krajini, v Jugoslaviji, da ne govorimo o Afriki. Vso slavno rimsko civilizacijo, dvatisočletno točneje povedano, je naš narod okusil v obliki streljanja talcev, načrtnim iztrebljanjem življa, deportacijami, konfinacijami, zažiganjem vasi in ropanjem imovine. Če si pa gospod tožilec želi natančnejših podatkov, pa mu lahko preskrbimo razne uradne dokumente s številkami in fotografijami. Prav gotovo pa je, da avtorji teh zločinov še danes krožijo svobodno po svetu, zahvaliti se morajo le srečnemu naključju ali pa potuhi s strani raznih krogov, če niso plačali svojih zločinov s kaznijo, ki si jo zasluži zverina v človeški podobi. Na žalost pa je ta kazen doletela le del teh zločincev.

Po tem tako imenovanem uvodu, kot ga je označil tožilec, se je gospod lotil same obtožnice, in sicer dokazov proti obtožencem in na koncu svojega govora predlagal, naj bi sodišče izreklo tole kazen: Contento Ugo in Sema Karel naj bi bila obsojena vsak na 7 let in 6 mesecev ječe, Corsi Mario na 3 leta ječe, Ravalico Nicolò na 4 leta in 6 mesecev ječe, Contento Dino na 8 let in 6 mesecev ječe, Valladi Licio na 4 leta ječe, Radivo Peter na 1 leto ječe. Tožilcu je sledil s svojim govorom odv. Morgera, ki brani obtoženca Uga Contenta.

Verjel je prazni obljubi

Di Lenardo Glauco iz ulice Navali 29 je javil policijski postaji v ulici Hermet, da ga je neki Galimberti pošteno povlekel za nos oziroma ogoljufal. Ta Galimberti, o katerem točnejših podatkov ni, se je izdajal nič manj kot za lastnika ladje «Alcione», ki je te dni zasidrana v Trstu in v tej dobri veri je Lenardo izročil lažnemu lastniku nahrbtnik s vsebino, ki je bila vredna 80 tisoč lir. Lenardo je namreč nasedel na obljube, kajti Galimberti mu je stalno zatrjeval, da ga bo vkrcal na ladjo. Seveda pa je zato hotel kaj dobiti na račun.

SEJA CONSKEGA UPRAVNEGA ODBORA

VPRAŠANJE UVEDBE družinskega davka odgodeno

V sredo 12. t. m. se je vršila redna tedenska seja conskega upravnega odbora, ki ji je predsedoval podpredsednik prof. Schiffer. Predvsem so razpravljali o tem ali bi bilo potrebno izdati dovoljenja za nekaj novih lekarn v mestu. Na podlagi nekega sedaj veljavnega zakona je na vsakih 5000 prebivalcev ena lekarna. V našem mestu, ki šteje 270.000 prebivalcev, in to stalno bivajočih, bi moralo biti potemtakem vsaj 54 lekarn namesto sedanjih 42. Upoštevajoč potrebo je predsednik cone dovolil, da se odpreta dve lekarni in sicer ena na Elizijskih poljih, druga pa v Rocolu. Conski odbor je odobril ta sklep. Na podlagi člena 27 pravilnika o lekarnah iz leta 1938 bosta koncesiji za obe lekarni podeljeni na podlagi javnega natečaja.

Nato so odobrili odločitev tržaškega občinskega odbora. Ker je bila zadeva nujna, je občinski odbor prevzel funkcije občinskega sveta in odobril zadevo. Vendar pa si je občinski odbor pridržal pravico, da omenjeno odločitev predloži v odobritev na prihodnji seji občinskega sveta. Ta odločitev določa zasebno licitacijo za oddajo v najem občinske kolibe, ki je bila zgrajena pri Stari mitnici.

Prav tako so odobrili drugi ukrep istega občinskega odbora. S tem ukrepom je bilo namreč povišano število učnih moči v otroških vrtcih in občinskih šolah za osem stalnih mest to zaradi tega, ker so odprli dva nova otroška vrtca. Prvo pri Sv. Soboti, drugo pa v poslopju IACP v ul. Abro 5. Prva šola ima pet sekcij, druga pa dve.

Ponovno je conski odbor nato začel razpravljati odločitev tržaškega občinskega odbora, ki določa nove plačilne lestvice za mezde in doklade bivšim pripadnikom mestnih gasilcev.

Na eni izmed prejšnjih sej je conski odbor opozoril, da so bili vsi ti bivši občinski gasilci ponovno sprejeti v občinsko službo, to pa zaradi tega, ker je vojaška uprava ukinila mestne gasilce. Zaradi tega je občina morala urediti položaj bivših gasilcev in ustanoviti zanje neki začasni službeni položaj. Ker pa ni jasno, da bi se občina držala dolžnosti, ki izvirajo iz takega stanja, je conski upravni odbor vso zadevo ponovno vrnil občini in je obenem sporočil, naj zadevo reši tako, kakor je svoj čas predlagal conski upravni odbor.

Bivši miljski občinski odbor je svoj čas sklenil oddati gradnjo nekemu tukajšnjemu gradbenemu podjetju na podlagi zasebnih pogajanj. Istočasno so se pogodili, naj bi sedanje prostore, kjer so brezdomci, preuredili v garažo na avtobuse miljskega občinskega podjetja. Conski odbor je sedaj odobril sklep miljske občine. Zato je sedaj odločilna beseda na strani predsednika cone in finančnega departmana vojaške uprave.

Na seji 23. septembra t. l. je conski odbor začel razpravljati o primeru, če bi ena ali več občin te cone nameravalo uvesti občinski družinski davek namesto dosedanjih doklad na glasovirje in druge podobne vrednosti, v zakonu določene pod označbo «valore locativo». Na podlagi sklepov, ki so jih tedaj sprejeli, so zadevo predali odvetniku Volliju, ki je na tej seji dal izčrpno poročilo o načinu, kako je bil uveden ta zakon v večjih mestih Italije. Ker pa odbor ni še prejel vseh podatkov, je bila odločitev o tej zadevi odgodena do nadaljnjega.

Odkrito tihotapstvo orožja

Včerajšnji tržaški večernik je pod petkolonskim naslovom objavil precej senzacionalno vest o tihotapstvu avtomatičnega orožja med Italijo in tukajšnjo cono. Ker tukajšnja policija oziroma bolje rečeno tiskovni urad policije noče o tej zadevi dati nobenega poročila, ali pa pravi, da tukajšnja policija ni naredila nobene operacije glede tihotapstva orožja, posnemamo iz večernika v glavnem tole:

V soboto zjutraj je bilo na obmejnem bloku v Devinu precej živahno. Pričakovali so prihod angleškega vojnega ministra. Kljub velikemu prometu z vozili kajpada je bila policijska kontrola baje precej skrbna in prav tej baje se je treba zahvaliti, da so odkrili tihotapstvo orožja. Na devinskem bloku je tedaj privozila iz Trsta limuzina Pontiac. Čeprav so bila vozila v vrsti in čakala na pregled s strani civilne policije, nato tudi s strani italijanske, so s te strani policisti vsak avto natančno preiskali. Isto usodo je doletela limozino Pontiac, v kateri sta bili dve osebi, in sicer dva zakonca mlajšega datuma. Ko je policist odprl prostor za prtljago na zunanji strani avtomobila zadaj, je obstal.

V blago, prepojeno z oljem, so bili zaviti samokresi, karabinke, vse skupaj opremljeno s saržerji in kajpada v dobrem stanju. Vse orožje je bilo avtomatično. Čim so policisti to zagledali, so takoj odpeljali avto h kraju, stran od radovednežev in pridržali lastnika avtomobila z njegovo ženo vred. Kmalu nato so avto z lastniki vred v dobrem spremstvu odpeljali v Trst.

Natančnejših poročil, kot smo zgoraj že omenili, ni. Vprašanje je, kdaj bo policija spregovorila o tej stvari in dala izčrpno poročilo, ne da bi postalo kaj zasenčeno.

Imovino krožka Felluga si je prisvojil

Na policijski postaji v ulici Kaprin se je oglasil 56-letni Mario Piazza iz ulice Angeli 21. Kot predstavnik tako imenovanega kulturnega krožka Felluga iz ulice Diaz 12 je ovadil nekega Maria Pergolisa, o katerem ni točnejših podatkov. Pergolis naj bi si prisvojil 6 novih žarnic za radio in 11 električnih žarnic. Vse to naj bi Pergolis imel pri sebi, ker je bil zaposlen kot nekakšen barman v krožku.

Pod svobodnim soncem

SPISAL: Saugaro — ILUSTRIRA M. BAMBIČ

78

PETINDVAJSETO POGLAVJE

Irena se je prebudila. Lučka je že davno dogorela, z morja je plul beli dan. Naglo se je dvignila, mehki kodri so se ji vsuli na lice. Popravila si jih je s čela, z oči. Razočarana je gledala po sobi.

Ni ga, Iztoka ni In vendar se ji je zdelo, da je sedel vso noč ob njej, da se je pogovarjala z njim, da ji je pripovedoval vesele povesti z doma Slovenov. Hodila sta po nedoglednih planotah za čredami ovčic, počivala v mračnih gajih. Z vej so pele svobodne ptice pod svobodnim soncem. In Iztok je bil mogočen in spoštovan, ona ljubljena in čaščena. A sedaj ga ni! Obljubil je, da se vrne, zgodaj vrne. Sonce se že igra z valovi, a njega še ni.

Irena se je prestrašila. Grozne laži je Iztok bival ponoči. Če so hoteli uničiti njo, če je bilo zanjo dobiti razbojnikov, ali jih ni za Iztoka? Silen je, junaški. Njo je otel, ali otme sebe? In če je padel v boju, je padel zaradi nje —

Irenino drobno srce je vztrepetalo, drhtela je po vsem telesu, po obrazu so prikipele solze, zaplakala je in se potrta in vsa nesrečna zgrudila nazaj na ležišče.

V pretrganih stavkih je ihteč šepetala psalme in prosila Kristusa, naj ga otme, naj ji prizanese, naj se je usmili... Polagoma se je umirila Otrla si je rosne oči.

«Motim se, preprosta,» je premišljevala. «Čemu se žalostim. Saj je že prišel. Moja duša ga je čutila v sanjah. Tiho je dvignil zaveso, pogledal name in odšel. Ni me budil, ni si upal, predobri. A sedaj pride; kmalu se zgane zagrinjalo, dvoje žarečih oči se bo ozrlo name. Počakam ga. Se treniti nočem z očesom. Najini pogledi se bodo srečali. In on bo bral v mojih očeh, da sem ga čakala, da sem hrepenela po njem in se bala zanj. Povem mu, kako sem jokala, on pa se bo smehljal; pogladi mi lase, poljubi me na oči ter poreče: Slavček moj, čemu se plašiš?»

Tedaj se je resnično zganilo težko zagrinjalo pri vhodu. Irena je zakoprnela od radosti: Prihaja! On je! Moj Iztok!

Toda namesto Iztoka so se pojavile drobne oči Epafroditove.

«Pozdravljena v lepem jutru, prejasna dvorjanica!»

Starec se je ponižno, dvorjanski priklonil.

«Pozdravljen, dobri gospod! Kje je Iztok?»

«Odjezdil je v vojašnico; visoko je njegovo odlikovanje in rodilo mu je posla in skrbi. Vrne se kmalu.»

«Kajne, da je bil že tukaj? V sanjah sem občutila njegovo navzočnost.»

Grk ni za trenutek pomislil. Lagal je, da bi je ne preplašil.

«Seveda je bil. Kako bi odletel golob, da bi ne pogrlil golobici.»

«Ah, in jaz sem mislila, da ga slutnje so ji stisnile srce. Ko bi Azbad... despojna... V carski paše ni, da ga je zaseglo zlo v palači!»

«Ljubezen vidi noč, kjer sije beli dan!»

«Kako sem preprosta!»

Irena je zakrila obraz z rokama in se veselo zasmejala.

«Prosim, prejasna dvorjanica, ne zapuščaj sobe. Epafrodit je tvoj najskrbnejši hlapec. Ničesar ne boš pogrešala, hčerka moja. Ali ven ne smeš, zlati otrok. V Bizancu vse gleda, vse toži, gluhe stene slišijo!»

(Nadaljevanje sledi.)

KOLEDAR

Torek 18. oktobra
Luka, Travica
Sonce vzide ob 1.33, zatone ob 17.15. Dolžina dneva 11.00
Luna vzide ob 1.33, zatone ob 15.52.

Jutri, sreda 19. oktobra
Edbin, Stojgoj

SPOMINSKI DNEVI

1812 so bile izbrane Napoleonove čete pod Muratovim poveljstvom pred Moskvo potolčene in naslednji dan je Napoleon ukazal umik proti Kalugi.

1869 je umrl v Kranju SIMON JENKO, pesnik Sorškega polja. Rodil se je 1835. v vasici Podreči. Jenkova pesniška zbirka prikupnih, otožno sanjavih «Pesmi» je ena najpljivnejših pesniških zbirk, kar smo jih Slovenci kdaj dobili.

1893 je umrl Charles Gounod, francoski skladatelj. Rojen 17. VI. 1818.

1912 napovedo Srbija in ostale članice balkanske zveze: Bolgarija, Crna gora in Grčija, Turkom vojno za osvoboditev Balkana izpod turškega jarma.

1913 je umrl v ZDA v West-Orangu veliki izumitelj Tomaž Alva Edison, «čarovnik iz Melonparka». Izumil je žarnico, fonograf itd. Po številu izumov je prekosil vse svoje prednike in sovrstnike.

PRESKRBA

Razdeljevanje ječmenovega drožja. V sredo od št. 1-30, četrtek od 31-65, petek od 66-100, sobota od 101-140, nedelja Domjo in Oreh, ponedeljek od 141-190, torek nič, sreda od 191-270.

Dodatne živilske nakaznice za bolnike. Pričelo se je razdeljevanje dodatnih živilskih nakaznice za bolnike v občinskem prehranjevalnem uradu v ul. Rettori 2, soba 199 in sicer za novo četrtmesečje november-februar. Upravičenci iz Rojana, z Opčin in s Proseka naj dvignejo nakaznice na svojih uradih.

Pri dvigu se mora pokazati redna živilska nakaznica upravičenca in plačati 5 lir za vsako dodatno nakaznico.

OF

Danes ob 16. uri bo redni **sestanek okrajnih tajnikov OF** na našem sedežu, ul. Ruggero Manna 29.

II. rajon OF za Dijaško matico

Ob priliki II. kongresa KP STOja in v njegovo počastitev je nabral II. rajon OF vsoto 5.600 lir, ki so poklanja Dijaški matici.

PROSVETNA DRUŠTVA

Prosvetno društvo «Iv. Cankar» obvešča vse odbornike, da bo redna odborova seja v torek 18. t. m. ob 20.30. Istočasno obvešča vse pevce, da bo redna pevska vaja v četrtek 20. t. m. ob 20.30.

Izlet v Trnovski gozd

Planinsko društvo v Trstu priredi v nedeljo 30. t.m. izlet v Trnovski gozd, na Golake in na Kucelj. Planinci in ljubitelji narave, ne zamudite tega lepega jesenskega izleta.

Vpisovanje do 20. t.m. v čevljarni Gec v Rojanu ul. Tra i Rivi 2.

Občni zbor Planinskega društva v Trstu

V sredo 26. t. m. ob 20 bo redni občni zbor Planinskega društva v Trstu. Kraj bomo članom pravočasno javili. ODBOR

Nova lekarna na Elizejskem polju

Občina javlja, da bo v kratkem odprla novo lekarno v novem stanovanjskem bloku na Elizejskem polju. Prav tako bodo odprte nove lekarne tudi v drugih novih predelih mesta.

Nočna služba lekarn

Alla Minerva, trg San Francesco 1, tel. 6862; Al Galeno, ul. Giulia 114, tel. 6325; Maddalena, Istrska ul. 43, tel. 90274; Pizzul-Cignola, Corso 14, tel. 7524; Harabaglia v Barkovljah, tel. 5728 in Nicoli v Skednju, tel. 93245, imata stalno nočno službo.

Nov kino v Trstu

V soboto bodo odprli nov kino v ulici Fabio Filzi. Točneje povedano v palači železniškega ravnateljstva. Nova kinodvorana ima prostora za 500 ljudi. Zgradili so ga železničarji. Ime kina je «Vittorio Veneto». Prva otvoritvena predstava bo film «Fabiola».

50. žrebanje obveznic tržaškega posojila iz leta 1899

Občina javlja, da bo v sredo, 2. novembra ob 10 v občinskem uradu 50. žrebanje obveznic tržaškega posojila iz leta 1899 po amortizacijskem načrtu. Izžrebane obveznice bo začela izplačevati v roku petnajstih dni po izžrebanju občinska blagajna, ul. Aurelio in Fabio Nordio 11 po tečaju 60 lir za vsakih 100 kron nekonvertiranih obveznic.

Cenik prevozov potnikov s kočijami

Objavljamo cenik najvišje cene za prevoz potnikov s konjsko vprego (kočjami). Dnevna cena voženj v mestu od 6 do 23 znaša 90 lir za km, večerna od 23 do 6 zjutraj 113 lir za km. Vožnje izven mesta v vsakem času 113 lir za km. Doplačila za prtljago pod 30 kg ali za psa znašajo 30 lir. Najmanjši znesek čez dan je 100 lir, ponoči 130 lir.

TRŽAŠKA BORZA

Zlati sterling 9000, papirnati sterling 1700, telegrafski dolar 688, dolar 682, švicarski frank 155, 100 francoških frankov 170, avstrijski šiling 25, zlato 1110.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

za Tržaško ozemlje

Že napovedani predstavi, ki bi se morali vršiti danes v Marezigah in jutri v Smarjah, odpadeta zaradi bolezni v ansamblu.

Šola Glasbene matice

NAKNADNO VPISOVANJE gojencev v glasbeno šolo se vrši v ulici S. Francesco 22 od 10 do 12 vsak dan. Vsi oni gojenci, ki niso mogli prisostvovati razdelitvi urnika, naj se javijo kakor gori navedeno.

Vodstvo Glasbene matice

Razstava furlanskih umetnikov v galeriji Scorpione

V galeriji «Scorpione» v ul. S. Spiridione 5-b je izredno zanimiva razstava štirih furlanskih slikarjev in enega kiparja. Razstavljajo slikarji: Cancì - Magnano, Celiberti, de Cillia in De Rocco in kipar Foschiano.

Razstava bo odprta do 30. oktobra vsak dan od 9. do 13. in od 16. do 20. ure.

Adex-izleti

Potovalni urad «Adria-express» ul. F. Severo 5-b, tel. 29-243 vpisuje in daje informacije za sledeče izlete:

6. novembra v **Postojno.** Vpisovanje do 18. t.m.

13. novembra v **Ljubljano** in na **Bled.** Vpisovanje do 23. t.m.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 16. in 17. oktobra 1949. se je v Trstu rodilo 14 otrok, umrlo je 10 oseb in porok je bilo 7.

Civilne poroke: Boni Vasco uradnik in Klippel Jole uradnica, Voncock George uradnik in Cipolar-Gotet Jolanda šivilja.

Cerkvene poroke: Cattunar Anton risar in Tagliapietra Leonilde gospodinja, Stefani Astasiana sprevodnik cestne železnice in Massazzi Marija gospodinja, Magnan William ameriški vojak in Codarro Domenika gospodinja, Poskan Iginio mehanik in Primožič Rozina gospodinja, Gregori Franciška cestar in Calzi Ljudmila gospodinja.

Umrli so: 53-letni Pe

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

Brško opasilo - velik kulturni dan v Dekanih

NARODNE NOŠE, PLESALKE IN PLESALCI, KI SO NASTOPILI, GODBA IN ČLANI EKIPE ETNOGRAFSKEGA MUZEJA IZ LJUBLJANE.

Bogata je zakladnica, ki jo hranijo naše vasi in naši stari ljudje. Ta zakladnica so še ohranili tisti starinski predmeti in noše, ki jih ni uničil požar v narodnoosvobodilni borbi, druga žiakladnica pa so naši stari ljudje, ki so ohranili v spominu navade, običaje in pesmi, katere so prenašali z roda v rod le po ustnem izročilu in se ohranile do današnjih dni. V današnji veliki gradnji imajo ljudi, ki so se z vso ljubeznijo in marljivostjo, z vso požrtvovalnostjo in navdušenostjo lotili raziskovanja in poglabljanja tega dela, da otmejo pozabi in ohranijo tiste vire, ki so že ostali zvesti v spominu naših starih ljudi.

Med ljudstvom je neusahljiv vir navdiha za kovalca, umetnika, zgodovinarja, pisatelja, pesnika in mislerja. Da pa znala zelo dobro uporabiti Levstik in Jurčič. Prav je, da tudi naši današnji oblikovalci dela, navad in življenja obrnejo do naših ljudi po vaseh. Tu je življenje ostalo nepokvarjeno in ustvarjeno s primesjo tako vsiljenega tujega znanja.

Zato trdo zazveni beseda — tuje — v občutju našega človeka, da, če tako dela kot je deležen ljudstvom fašizem. Prešinil je než istrski človek zavedal se ga, porekla, da bi bil pozabil na svoj izvor. Bolj ko je fašizem poskušal vsiliti raznarodovanja, bolj je ljudstvo občutilo, kaj mu je bilo vsiljeno. Zato, in prav zato je zbrano vsa in odločno vodilo v odporu.

Vse, kar je spalo v globinah občutja in spominov naših starih, je v nedeljo našlo izraza na «Brškem opasilu», ki ga je priredilo Prosvetno društvo «Jadran» s sodelovanjem ekipe etnografskega muzeja iz Ljubljane. Nas je zelo zanimalo povabilo na to prireditev in bo prav tako tudi čitatelje.

Tovariši od ekipe etnografskega muzeja so pri svojem delu prišli v stik s tistimi starimi ljudmi, ki jim je spomin na nekdanje čase ostal živ in svež kot za časa njihove mladosti. V razgovoru z njimi so jim pripovedovali, kako so v Dekanih pred 60 leti imeli svoje domače plese. Naravno, da je to vzbudilo veliko zanimanja. Malo po malo so zvedeli, kakšni so bili ti plesi in godba zanje. Seveda so vse takoj uporabili. Z veliko dobre volje so sodelovali tudi stari ljudje in praktično pokazali njihove plese ter nazačili odgovarjajočo godbo. Po večkratnih vajah je mladina povzela za starejšimi domačo in res družabno plesno umetnost.

Tako je v nedeljo Prosvetno društvo «Jadran» otvorilo domače «Brško opasilo» na trgu sredi vasi. Zbralo se je zelo veliko ljudstva tudi iz bližnjih vasi. Veliki večini starejših ljudi je bila beseda «Brško opasilo» zelo privlačna, ker jim je povedala, da bo nekaj njihovega. Mladina pa je prišla iz tiste velike radovednosti, ki ji je prirojena. Prireditev je v imenu prosvetnega društva otvoril domačin in podal besedo tovarišu prof. Borisu Oriu.

Človeška pesem, umetnost in ples so resnična poteza v naši podobi, je naša preteklost

Tov. prof. Orel je ob splošni poučnosti povedal naslednje:

Obisk etnografskega muzeja je za dober mesec med vami, da zbere vse podatke o vašem preteklem življenju. Kaj nas je zanimalo, vam je dobro znano. Prišli smo v vaše kraje predvsem zaradi tega, ker smo bili doslej o tem, predelu slovenske etnografiji razmeroma slabo poučeni. Prišli pa smo med vas iz nekega drugega razloga. Življenje se neprestano razvija in spreminja. Pred dobrimi 100 ali leti je bilo življenje po vaših vaseh v marsičem popolnoma drugačno kakor je danes. Pot novim kulturno-gospodarskim pogojem se spreminja, stare vrednote zamenjuje nove. To je povsem naravno in brez smisla bi bilo, da bi temu upirali. Toda nikakor ni prav, da bi tudi ne kulturno, da se ne potrudili, da rešimo za narod dragocenost, za zgodovino to naše staro ljudsko življenje, našo staro ljudsko kulturo. Če govorim o znanstvenem pri tem na tako znanstven, ki je sposobna biti ljudstvu v korist, ki je sposobna, da prispeva svoj delež k politični in kulturni dvigovzgoji našega človeka. Taka znanstvena znanost, znanost o življenju ljudstva, nikakor ne zavira razvoja naših vasi. Ona na primeren način osvetljuje razne zanimive oblike ljudskega življenja, ki podaja verno podobo položaja vasi v raznih pogledih.

Druga strani je naloga etnografa, da v današnji socialistični dobi opozarja na stare podedovane vire v našem ljudskem življenju, od katerih se moremo marsikaj naučiti, ne da bi se nas pri tem prijel pečat zaostalosti. Res, treba je boriti proti umetnemu ohranjanju preživelih pojavov, vendar moremo po novem izkoristiti marsikar je v našem starem ljudskem življenju dragoceno in življenjsko.

Človeška pesem, ples, umetnost — kar je dejal slovenski pesnik Anton Župančič — ni samo nekakšna lepa površje, ni samo stara šara, ampak poteze po naši podobi. Izročilo, tradicija ni nekaj mrtvega, temveč živi stržen, ki veže pri drevesu korenino z vrhom, pri človeku rojstvo s starostjo, pri narodu preteklost z bodočnostjo.

Naši stari ljudski plesi so bili nekaj drugega kakor današnji plesni plesi, s katerimi nas obsipa bolna kapitalistična tujina, da je ne zasužnjila in zastrupila zdravega naroda. Če na primer pogledamo kolo, ki je bil nekoč izhodišče, lahko bi rekli prvega marsikateremu našemu starinskemu plesu, ki ga boste imeli priliko videti na današnji prireditvi, o njem, da je to ples dejalj o kolu prihaja ljudska skupnost, vzajemnost do najčistejšega izraza. V našem času, ki zahteva skupnih naporov za socialistično izgraditev naše domovine, za našo boljšo bodočnost, naj vaši stari brški plesi goje v vas živ smisel za delovno skupnost in večjo medsebojno povezanost. Taka naj bo njih vloga v današnjem času.

S tem hočem povedati, da morete te vaše brške plese, ki sodijo med najlepše podobe skupnosti vaših starih prednikov, znati povezati z vašim delovnim življenjem. Po poštenem, pravem delu se prilega pošteno, zdravo veselje. Po vzajemnem skupnem delu — pravo, skupno vzajemno veselje.

Z nekaj izjemami nastopajo plesalci, ali kakor so vaši očetje dejali «plesci», v ljudskih narodnih nošah vaših krajev.

Vašo staro nošo morate čuvati in gojiti. Ob slavnostnih prilikah naj bo vaše praznično oblačilo. Vaši: kakor mandrijarska in brška sta slovenski noši, saj podajata roko slovenskim deželam: mandrijarska Osrednji Sloveniji, Gorenjski — brška pa preko Notranjske — Beli Krajini. Vaša brška noša je pri nekaterih svojih delih n. pr. kamižotu še posebno znamenita in se ponaša z bogatejšim izročilom kot mandrijarska.

Današnje slavje smo imenovali «Brško opasilo» Marsikdo bo morda vprašal: «Zakaj Brško?» Ko smo raziskovali vaše vasi, so nam stari možje in žene povsod govorili, da ste nekdaj imeli brški gvant, brško nošo, oblečena v Brščico. Zato smo upravičeno vpeljali ta naziv tudi na ostale oblike vašega ljudskega življenja in v tem primeru na vaše brške plese.

Danes se vam vrača v življenje eden najlepših kosov vaše stare ljudske kulture. Naša etnografska ekipa je srečna, da vam je pri tem po svojih močeh pomagala. Toda naša pomoč nikakor ne bi izšla brez vašega sodelovanja. Zato si štejem dolžnost, da se iskreno zahvalim vsem, ki so tov. prof. Hrovatinu in ostalim članom ekipe na kateri koli način pomagali. Predvsem naj se zahvalim starejšim možem in ženam kot: so Vonika Lena, Tonca Stančevska, Pavla Vrklanova, Jueka Kovačica, Morčevka in njena hči Valerija, Jože in Tone Grgure, Vane Sinček, Vane Rokis, Vane Malaran, Drejček Dačer, Jože Ciučarin in druge.

Naj živi vaše brško opasilo! Naj se razvija vaše ljudsko življenje na zdravih osnovah po izročilih vaših prednikov!»

Pred pričetkom izvajanja plesov je spregovoril tudi tov. prof. Hrovatin, ki je poudaril vso plehkost modernih plesov. Naši domači ljudski plesi zahtevajo velike pozornosti, ker je vse združeno z godbo. Pri teh plesih sodelujejo tudi gledalci ne samo nastopajoči. Stare navade, ki izražajo na razne načine rast in razvoj, so del ogromnega bogastva, ki živi v nas. Tudi drugi kongres je poudaril, da je potrebno razvijati ljudsko kulturo.

Ob veliki pozornosti je privabila godba na prazni prostor skupino parov, ki so bili oblečeni v lepe narodne noše. Stirje parterji so vso sliko še bolj poživljali. Sledilo je več plesnih točk, ki so vse gledalce zelo navdušile.

Bilo je nekaj tako pristno domačega in našega, da so vsi občutili. Moramo priznati, da so tovariši ekipe etnografskega muzeja napravili veliko delo. S sodelovanjem ljudstva so rešili pozabe nekaj pristno našega, kar bo mladina lahko razširila po vseh vaseh. Slišali smo starega moža, ki je ves navdušen dejal: «Zelo sem zadovoljen, da sem prišel na prireditev in nisem šel v gostilno na pol litra kot po navadi. Videl sem ponovno nekaj od tistega, kar smo imeli včasih».

Prav je povedal mož, naše je bilo in domače kar je bilo prikazano.

Pred več kot 50 leti so izvajali te plese v Dekanih in drugih vaseh. Briška opasila so trajala dva in tudi več dni. Tov. Zajc iz Tinjana je v domačem razgovoru s tovarišem od ekipe dejal: «No, saj tudi ti nekaj veš. «Vesel je bil, da je s svojim spominom lahko pripomogel k dobremu izidu briškega opasila. Tako kot tov. Zajc je prispeval tudi 75-letni Rundelić iz Dekanov in tudi ostali starejši ljudje v vasi, da je tov. prof. Hrovatin z njihovo pomočjo znova poživel in prenesel na mladino nekaj tistih lepih starih plesov. Naj vidijo vsi kaj so znali lepega in dobrega naši stari ljudje takrat, ko še ni gazila po tej zemlji peta črnosrajönega fašista. Zato pa so bili ti stari ljudje tako veseli članov ekipe, ko so ti prišli k njim in jih s tako pozornostjo poslušali ter zapisovali vse njihove domače izraze. Prišli so k njim z vso preprostostjo in domačnostjo in na prvi pogled osvojili njihova srca. Kako drugače je bilo takrat, ko so prišli fašisti. Ti so jih za eno samo po domače izpregovorjeno besedo oklofutali, če jih že niso odgnali v zapore. Niso mogli verjeti, ko so slišali, da bo javen nastop sredi vasi. Zanje je bilo skoro nemogoče, da bi si kaj takega predstavljali. Nekje v globini je oživljalo občutje nekdanjih zborovanj pod vaško lipo. Prav tako je bilo danes, le da je bil na trgu namesto lipe visok drog in na njem zastava. Ko je ob zaključku plesov zaigrala zanje in njim na čast godba — njihovo vižo — je stari Rundelić prijel mlado 16-letno tovarišico in se kot v svojih mladih letih zavrtel po plesišču. Prav tako brata Zajc iz Tinjana in druge stare vaške korenine.

Tov. Rundelić nam je pred prireditvijo pripovedoval: «V mladih letih smo prišli na ples s kosirji. Če smo se stepli, ni bilo za eno «falcado» s kosirjem po hrbtu ali roki nobene zamere».

Takrat je bilo tako. Stara bojevita odločnost se je v partizanih prav tako dobro obnesla. Danes je spomin na tiste čase živ le v toliko kolikor spominja na žalostno dobo suženjstva in tujega gospostva. Kosir in odločna volja naj danes veljata v borbi proti vsem tistim, ki bi poskušali zavirati velik razvoj ljudem, ki so toliko pretrpeli. Zato ponavljamo za zaključek tudi mi besede tovariša prof. Orla: «Naj zaživijo znova brška opasila po vseh vaseh sončne Istre!

OGAREV.

Tudi dijaki PT iz Pirana so pozdravili II. kongres KP STO

Po vsem teritoriju STO-ja, posebno pa v coni B se je ljudstvo dostojno pripravljalo na II. kongres KP. Razna tekmovanja pri fizičnem in kulturnem delu so bile močan izraz njihove ljubezni do Partije, ki jih vodi v boljše življenje. S tem svojim zanosom so ponovno dokazali, da so zvesti svoji Partiji, ki vodi ljudstvo po pravilni poti — po poti marksizma-leninizma. Obenem pa so z mnogimi uspehi zopet izpodbili lažno klevetanje, tako imperialistov kot informbirojevcev.

Tudi dijaki P T iz Pirana niso hoteli izostati pri tem. Zal, jim ni bilo mogoče izvesti tekmovanja v širšem obsegu, kajti v Piran so prišli šele v začetku meseca oktobra. Zato pa so hoteli pokazati svoje zaupanje v Partijo s tem, da so se obvezali, da bodo v duhu načel naše Partije še nadalje krepili svoje vrste in z učenjem v šoli dokazali, da so pravi sinovi slovenskega naroda, ki bodo nekoč, prekaljeni v borbi za pravice vsega človeštva, zastopali naš narod v svetu. Delegacija dijakov PT pa je kot priznanje izročila II. kongresu KP STO-ja model kuterja — delo dijakov modelarjev.

S tem so tudi dijaki PT v Piranu izrazili svojo voljo, da bodo še naprej gradili pot v socializem pod vodstvom naše KP.

Fr-en.

NAJDENO

Pri petkovi predstavi «Ogenj in pepel» je bilo v četrti galeriji gledališča najdena manjša vsota denarja.

Kdor je izgubil, lahko dvigne denar pri vratarju gledališča.

IZGUBLJENO

V Kopru ali bližnji okolici je bila v soboto izgubljena partizanska spomenica iz leta 1941 št. 2896.

Ker je za tovariša, ki je gornje izgubil, dokument zelo velike vrednosti, prosi poštenega najditelja, da izroči najdeno na naši podružnici v Kopru.

Za plačilo globe

Antifašistične žene v Ankaranu so zbrale 2.122 dinarjev za plačilo globe Primorskemu dnevniku.

«Primorski dnevnik» se s tega mesta najlepše zahvaljuje ženam v Ankaranu in jih postavlja vsem ostalim ženam kot zgled visoke zavednosti in razumevanja do našega demokratičnega tiska.

Jutri predavanje v mali dvorani gledališča

Slovensko prosvetno društvo «O. Župančič» v Kopru vabi vse člane in nečlane na zanimivo in poučno predavanje, ki bo v sredo 19. t.m. ob 21. uri v mali dvorani prenovljenega gledališča. Predaval bo tov. Milko Matičetov, vodja ekipe etnografskega muzeja iz Ljubljane o uspehih raziskovanja v bližnji koprski okolici.

Več in ostrejše kazni špekulantom

Razni trgovci v Kopru, Izoli in Piranu so bili zadnje čase kaznovani zaradi prekrškov odloka o nedopustni špekulaciji. Tako Petronio Palmira, trgovka v Piranu, ker je prodajala moške čevlje po 6.000 din, ženske stare čevlje pa po 1.800 din.

Petronieva je bila še pred časom kaznovana zaradi podobnega prekrška z globo 4.000 din. Tudi sedaj so ji naložili prav toliko denarne kazni.

Parovel Egidij, trgovec iz Kopra, pa je bil kaznovan na 3.000 din denarne kazni, ker je prodajal v svoji trgovini razno blago, ki ga je nabavil v Trstu po isti ali pa še večji ceni, kot ga je plačal v metrolirah.

Organi, ki jih je poverjena kontrola nad takimi sebičnimi špekulanti, budno pazijo, da ne trpijo tisti, ki danes največ prispevajo k izboljšanju življenja. Se se najdejo taki ljudje, ki bi radi na račun delovnega ljudstva živeli skoro brez dela in delali take dobičke kot Parovel, ki se je požvižgal celo na razmerje med dinarjem in liro. Njemu je bilo vseeno, dinar in lira, katera danes nima skoro nobene vrednosti. Dinar pa ima osnovo v velikih gradnjah in delu vsega ljudstva v okrožju in Jugoslaviji. Zato so Parovel in vsi njemu podobni špekulanti prejeli še primerno kazni, ker je také napore delovnega ljudstva s svojimi grdimi špekulantimi kvarljami omalovaževal. Zaenkrat je sicer ušel. Toda prihodnjič...

Naša narodno osvobodilna borba je s svojo veliko zmago nad nacifašizmom položila temelje poštenosti tudi v trgovanju. Kdor se tej poštenosti, ki je odlika novih ljudi, umika, ni pošten demokrat, ampak je protiljudski element, ki zasluži ostre kazni.

TOPOLOVEC
Polet delovnih množic
Izlet po Jugoslaviji

Prejeli smo od preprostega kmečkega človeka iz Topolovca v Slovenski Istri dopis, ki ga rade volje objavljamo v celoti, ker zgovorno dokazuje, kako gledajo naši najbolj preprosti ljudje s podeželja na razmere v Jugoslaviji.

Dopis se glasi: Kdo si ne bi želel ogledati življenja in krajev v današnji socialistični Jugoslaviji, ko delovno ljudstvo stremi in dela za dobrobit vseh.

Pred nekaj dnevi smo imeli to srečo, da sta iz Kopra odpeljala dva kamiona na Reko, da vidimo našo novo Jugoslavijo in vidimo sadove dela delovnega človeka, ki stremi za tem, da si izgradi boljšo domovino, kakor je je imel do sedaj.

Z Reke nas je popeljal vlak do prestolnice Hrvatske — do Zagreba, kjer so nas prav prisrčno in navdušeno sprejeli predstavniki Zveze borcev. Kmalu nato smo si ogledali mesto samo, Maksimir — živalski vrt in seveda tudi velesejem, kjer so razstavljena dela lahke in težke industrije, od motornega kolesa pa do traktorjev in drugih poljedelskih strojev, ki predstavljajo uspeh prvih dveh let «Titove petletke». Tudi nismo pozabili na pionirsko progo, kjer se mladi pionirji vzgajajo za bodoče železničarje. Slišali smo tudi pripovedovati o predoru v bližini Zagreba, ki bo skrajšal progo od 30 na 8 km, le žal, da si nismo točno zapomnili imena kraja.

Bili smo navdušeni nad tem, kar smo videli, saj smo se sami na lastne oči prepričali, da so vse klevete reakcionarjev — kapitalističnega bloka neresnične.

V načrtu smo imeli tudi to, da si ogledamo prestolnico FLRJ-Beograd pa so nam javili, da je toliko podobnih izletniških skupin na poti, da je zaenkrat nemogoče priti do tja. Zaradi odmerjenega časa smo obrnili smer našega izleta v Slovenijo na Gorenjsko. Sprejel nas je Bled, ki s svojim jezerom in krasno okolico slovi širom po naši zemlji, saj je tam Prešernov kotiček. Povzpeli smo se do Blejskega gradu, ki se raz mogočno skalo ogleduje po jezeru. Toda zopet smo imeli malo smole, kajti grad so popravljali in tako si ga nismo mogli ogledati.

Zato, hajdi naprej!

Ustavili smo se v Ljubljani, kjer si nismo dali miru, da ne bi stopili v Šiško. Tam, kjer so bila še nedavno polja, se delijo in leskečejo danes nove stavbe «Titovih zavodov — Litostroja», ki izpričujejo moč naroda, kateri se je v krvavi borbi otresel verig hlapčevanja. Veliki stanovanjski bloki pričajo o podjetnosti in požrtvovalnosti novega človeka Titove Jugoslavije.

Oglejte si to deželo, oglejte si žulje delovnega ljudstva, ki hoče živeti svobodno. Trud in napor naprednih množic naše zemlje bo zdrobil v prah vse neresnične klevete naših sovražnikov. Zdaj vemo, da gre Titova Jugoslavija po pravi poti, ki je bo privedla do izgradnje boljše bodočnosti delovnega ljudstva.

Bilo je leta 1945, ko sem se vračal iz koncentracijskega taborišča v Nemčiji v svojo domovino. Marsikatera vas, hiša, razbita železniška postaja so pričale in kazale popolne sledove nacifašističnega razdejanja. Videti je tudi bilo slabo gospodarstvo propadle stare Jugoslavije.

In danes? Po nekaj letih sem videl napredek, polet delovnih množic FLRJ, razlika med letom 1945 in 1949 je takšna, da je ne more utajiti nihče, tudi tisti ne, ki ji nasprotuje z vsemi silami.

Z našega izleta sem ponesel najlepše vtise domov in sem prepričan, da bomo tudi pri nas dosegli iste uspehe, če bomo složni in če bomo tako delali, kakor delajo v Jugoslaviji.

S. P.

MALI OGLASI

Kmetnaproza v Bertokih kupi šivalne stroje, mizarsko ročno ali strojno orodje, čevljarsko orodje, strojno ali ročno. Išče krojače, mizarje in čevljarje. Ponudbe na upravo zadruge v Bertokih.

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

PREDKONGRESNA KONFERENCA MLADINE
Nikdar se ne bomo odrekli pravicam ki so temelj našega obstoja

V nedeljo 16. t. m. dopoldne je manjšinska organizacija Zveze slovenske mladine v Italiji sklicala predkongresno konferenco.

V krasnem oktobrskem jutru so se predstavniki in predstavnice slovenske mladine iz vseh slovenskih vasi na Goriškem polnoštevilno udeležili napovedanega zborovanja, na katerem se je mladina pomenila o svojem dosedanjem in bodočem delu.

Po otvoritvi je življenja polni slovenski mladini, ki je z nestrpnostjo pričakovala navduševalne besede, spregovoril tov. Černe. Zbranim mladinkam in mladincem je govornik najprej še enkrat predočil važnost mladinske organizacije, ki je steber nadaljevanja slovenskega življa za mejami svoje domovine. V svojem navdušenem govoru je mladini predvsem priporočal, naj skrbno čuva svojo zavednost, ljubezen do svoje domovine in naj se ne pusti premotiti od nobenega, ki bi jo hotel zavesti na tista Slovencem dobro znana pota, ki vodijo do raznarodovanja našega življa. Zavednost je največji zaklad. Zavedati se moramo, da smo sinovi slovenskega naroda in nihče nas ne bo nikdar mogel privesti do tega, da bi izdali s krvjo osvobojeno domovino. Dovolj je bilo za slovenski narod trpljenja! Pred dvema letoma, ko so nas krivično odsekali od naše domovine in nas kot neuporabljivi ostanek naše celote vrgli pod tujca, se je mladina zaprisegla, da ne bo klonila in nikdar več dopustila, da bi se s Slovenci pod Italijo godilo tako, kakor se je godilo v petindvajsetletnem suženjstvu. Že če so ji po krvavi borbi odrekli da bi se okrepila v toplem naročju svoje domovine, se pa nikdar ne bo odrekla tistim pravicam, ki so temelj njenega obstoja in razvoja v tuji državi.

V mladini je po tem krutem udarcu vzkipela želja po svoji organizaciji. Organizirala se je in si na svojem ustanovnem kongresu začrtala svojo pot. Pot slovenske mladine pod Italijo je trnjeva pot. Boriti se mora za dokončno uveljavljenje tistih pravic, ki si jih je pridobila z neštetimi žrtvami. Čeprav so te pravice slovenski manjšini zajamčene v ustavi, vendar do sedaj še niso bile uveljavljene in mladina si je zadala nalogo, da ne bo odnehala, dokler ne bo dosegla popolne enakopravnosti.

Hoče uzakonitev svojih šol in kulturni razvoj. Komaj je žejna vstala iz prahu in blata, kamor jo je pahnil fašistični režim in že ji hočejo šovinisti od razbeljenih ustnic iztrgati čašo slovenske kulture. Toda pest slovenske mladine je to čašo krčevito stisnila v roki in je ne bo nikdar več spustila. Zejna je in hoče se končno napiti svoje narodne in ljudske kulture.

V enotnosti svoje organizacije, katere moč se je jasno pokazala ne samo na njenem ustanovnem kongresu, marveč tudi na letošnjem taboru v odgovor vsem klevetam in nizkotnim napadom, bo mladina skrbela za svojo izobrazbo in telesno vzgojo. Ustanovila si bo izobraževalne in fizkulturne krožke. Prisvojila si bo krasoto in popolnost materinskega jezika ter lepoto kulture svojega naroda. Z vsemi svojimi močmi bo skrbela zato, da bo vredna svoje domovine in da očuva tiste pridobitve, za katere so njeni bratje darovali mlado življenje.

Po političnem in organizacijskem poročilu je sledila diskusija, ki se je je udeležilo več mladincev. Vsi so pokazali veliko zanimanje za vse mladinske probleme in so se po končani konferenci razšli, trdno odločeni, da bodo takoj pristopili z vsemi silami k delu.

Drva in seno iz Slovenije
Obisk slovenske trgovinske delegacije v Gorici

V soboto je prišla v Gorico posebna slovenske trgovinska delegacija iz Ljubljane, da bi se s tukajšnjo Trgovsko zbornico pogovorili glede izvajanja videmskih sporazumov, ker so pri izmenjavi blaga nastali nekateri nesporazumi in težkoče. Delegacijo sestavlja podtajnik ministrstva za zunanjo trgovino v Ljubljani dr. Puc in ravnatelj izvozne družbe «Slovenija Export-Import», dr. Gaspari.

Pogovori z zastopniki Trgovskih zbornic v Gorici in Vidmu so trajali ves dopoldne in je prišlo v vseh točkah do sporazuma. Že prihodnji teden bodo lahko uvozili iz Slovenskega Primorja večjo količino krme za živino, ki jo tako zelo pogrešajo kmetje v goriški in deloma tudi videmski pokrajini. Prav tako je že od 20. septembra začela trgovina z lesom, ki prihaja iz Slovenskega Primorja, se po odredbe ministrstva za zunanjo trgovino lahko uvozi v goriško pokrajino samo v spremstvu posebnega dovoljenja, ki ga izdaja pokrajinski urad za industrijo in trgovino v Gorici. Protivrednosti za ta les se ne sme položiti v blagajno splošnega računa med Italijo in Jugoslavijo, ampak na poseben račun pri Banca d'Italia v Gorici, ker ga bodo porabili za plačilo popravila jugoslovanskega orodja in strojev ter za nabavo blaga tukajšnje proizvodnje.

Člani slovenske delegacije so v popoldanskih urah obiskali tudi podgorsko predilnico, kjer jim je ravnatelj g. Monolo razkazal razne oddelke za predelavo bombaža. Pri tej priliki so se gostje iz Ljubljane lahko prepričali o industrijski zmogljivosti tega podjetja in so na splošno pokazali zanimanje za uvoz tekstilnega blaga, pri katerem bi ravno podgorska predilnica morala imeti glavno vlogo. Slovenska delegacija se je v nedeljo vrnila preko bloka pri Rdeči hiši zopet domov.

Novi predpisi za najemanje uslužbencev

Pokrajinska zveza trgovcev v Gorici sporoča: Vse zainteresirane trgovce obveščamo o zakonu št. 264 z dne 29. aprila 1949, ki navaja predpise glede najemanja nameščencev. V nasiednjem navajamo v izvlečku najvažnejše odlomke.

Delodajalci morajo najemati uslužbence, ki jih potrebujejo, izključno preko Urada za nameščanje, ki je postavljen za dotično področje, v obveze, bo kaznovan z globo od 2000 do 10.000 lir za vsakega delavca ali namešćenca, ki bi ga zaposlil z drugačnim postopkom.

Zakon predvideva izjemo te splošne obveze v naslednjih primerih:

a) Pri zaposlitvi zakonskega druga ali sorodnika delodajalca do tretjega kolena;

b) pri namešćencih za vodstvo podjetja;

c) pri koncepčnih uslužbencih in tistih specialistih, ki so najeti z javnim natečajem;

d) delavci, ki imajo pri podjetju soudeležbo vštevši polovinarje in delne kolone;

e) za služinčad, vratarje, namešćence pri profesionalnem študiju in za vse tiste, ki so zaposleni pri družinski postrežbi;

f) za delavce, ki bodo zaposleni v podjetjih z ne več kot tremi uslužbenci.

Imena novih namešćencev v primerih pod črko d), e), f) morajo delodajalci javiti uradu za nameščanje. Zahteva po namešćencih pri uradu za nameščanje mora navajati število po posameznih strokah in kvalifikacijo. Delodajalec ne sme odkloniti zaposlitve delavcem, ki mu jih je poslal urad za nameščanje razen v primerih, ko gre za osebe, ki so bile od njega predhodno upravičeno odpuščene.

Delavci, ki so bili svojčas odpuščeni od kakšnega podjetja zaradi zmanjšanja obrata imajo prednost pri ponovni namestitvi v istem podjetju v času enega leta.

V naslednjih primerih se namesto številčne zahteve lahko uporabi tudi imensko zahtevo po delavcih:

a) Za vse delavce pri podjetjih, ki običajno nimajo več kot pet uslužbencev. Za ostala podjetja pa do 1/10 kadar se zahteva zaposlitev za več kot devet delavcev;

b) za konceptne delavce ali tiste, ki morajo imeti posebno strokovno ali kvalifikacijsko usposobljenost;

c) za osebje, ki so mu poverjene zaupne naloge kakor nadzorstvo in čuvanje tovarn, delavnic in drugih objektov podjetja;

d) pri prvi zaposlitvi delavcev, ki imajo študijske diplome izdane od strokovnih šol.

Delodajalci, ki so podvrženi disciplini za zaposlitev nameščencev morajo sporočiti pokrajinskemu uradu za nameščanje ime in kvalifikacijo delavcev, s katerimi so iz kakršnega koli vzroka prenehali delovni odnosi. To sporočilo je treba napraviti najkasneje v petih dneh po odpustitvi delavcev. Vsaka zamuda take objave bo kaznovana od 500 do 1000 lir za vsakega delavca in za vsak dan zamude.

SAMOMOR DELAVCA

Preteklo soboto zjutraj si je v svojem stanovanju v Tržiču odvzel z dvema streloma iz samokresa življenje 45-letni delavec Valenti Peter. Domneva se, da ga je do tega koraka privedel zelo kritičen ekonomski položaj.

KOLO SO NASLI

Na goriški policiji čaka na gospodarja kolo, ki so ga dne 4. t. m. orožniki našli zapuščeno v bližini zavoda gluhonemih. Kolo je moško in v zelo slabem stanju.

KAZNOVANI NOČNI PEVEC

Sinoči so agenti javne varnosti naložili globo 26-letnemu Pavletiču Alojziju iz ul. Tunisi 5. Pavletič je namreč v pozni noči motil nočno tišino s preglasnim petjem, ki je brez zadržanja vrelo iz njegovega grla.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

V goriški mestni občini je bilo od 9. do 15. oktobra t. l. 9 rojstev, 6 primerov smrti, 7 porok in 6 vknjiženih porok.

Rojstva: Vodopivec Bruno, Rutar Marijan, Leban Lucijan, Di Sangiusto Ana, D'Avella Antonija, Jakončič Loreta, Gallai Marija Terezija, Kocijančič Lidija, Sambo Giancarla.

Smrti: 57-letna Brach vd. Bon Lucija, 57-letni Tarlao Jožef, 62-letna Rosberg vd. Coderani Valerija, 57-letna nuna Cigoj Veronika, 72-letna gospodinja Zlo vd. Danevščič Lojzka.

Štandrež

Smrt zavedne žene

V prvih jutranjih urah je v soboto dne 15. t. m. preminula Molar Lina (Natalija), gostilničarka v Štandrežu. Pokojnica je vršila vzorno in požrtvovalno svojo obrt in je bila zaradi svoje dobrote in prijazne postrežljivosti pri vseh priljubljena in spoštovana. Kot zavedna slovenska žena je odkrito in odločno podpirala osvobodilno borbo. Zaradi tega je morala leta 1942 v zapor, kjer je ostala 52 dni. V zaporu se je močno ošibilo njeno zdravje.

Kot značajna ženska je ostala vedno zvesta programu DFS in je sodelovala v vseh naših naprednih množičnih organizacijah. Bila je usmiljenega srca in marsikdo je bil deležen njene nesebične pomoči in tolažilne besede, skratka, bila je blaga duša. Toda kljub vsej njeni dobrotljivosti pa ji ni bila prezanesena marsikatera grenkota in neprilika.

Pogreb drage pokojnice je bil včeraj popoldne in se ga je udeležilo mnogo ljudi. Pri slovesu ji je domači pevski zbor zapel nekaj žalostink. Počivaj v miru, dobra Lina, in vsi, ki so te poznali, te bodo ohranili v najlepšem spominu.

Rok prijave za družinski davek

Kakor znano je bil rok za prijavo dohodnine v svrho predpise družinskega davka podaljšan od 20 septembra do 31. oktobra. Do tega roka morajo predložiti svoje prijave družinski poglavarji, ki imajo stalno bivališče v goriški občini in osebe, ki živijo same. Priporočamo da naj ne čakajo interesenti zadnjih dni, da se na ta način izognejo nepotrebnim vrstam in čakanju.

Napisi v jestvinskih trgovinah

Zveza trgovcev za goriško pokrajino opozarja trgovce z jestvinami na predpise zakona št. 2033 z dne 15. oktobra 1925. Po tem zakonu so dolžni izstaviti na zunanji in na notranji strani svojih lokalov imena nekaterih vrst blaga, ki ga imajo na prodaj (kakor n. pr. sir, olje maslo, kis). Ti napisi morajo biti pritrjeni na zidu ali vratih, črke morajo biti velike najmanj 10 in v črni barvi na beli podlagi.

Danes seja občinskega sveta

Kakor smo že svoječasno javili bo danes ob 16. uri seja občinskega sveta. Seja se bo vršila v dvorani deželnih stanov na goriškem gradu in je na dnevnem redu več važnih vprašanj, ki zadevajo upravo goriške občine.

Zimski urnik za brivce

Od 17. t. m. dalje bodo po sklepu Zveze obrtnikov za goriško pokrajino imeli brivci v Gorici naslednji zimski urad: dopoldne od 8. do 12.30; popoldne od 14.30 do 19; ob sobotah podaljšan urnik do 19.30. Ob nedeljah poslujejo samo dopoldne od 8. do 13. ure.

TAT KOLES POD KLJUČEM

V nedeljo je policija aretirala enega izmed mnogih dolgorokih kolesarjev, ki so strah in groza za lastnike koles v našem mestu. V zapor je namreč moral 59-letni Rota Melchior iz Trsta. Rota je pretekli četrtek odpeljal kolo 25-letni Kenda Valeriji iz Podgore. Kolo, ki je bilo skoraj novo, je policija vrnila lastnici.

KINO

VERDI. 17: «Leteča četa št. 61», G. Tierney.
VITTORIA. 17: «Par nog za en milijon», M. Montez.
CENTRALE. 17: «Dolina močnih», F. Tone.
MODERNO 17: «Pogubljena mladina», C. del Poggio.
EDEN. 17: «Teksaški gangster», J. Wayne.

Ljudska oblast v coni B

in vidalijevski socialšovinistični pismouki

(Nadaljevanje s 1. strani)

množic v lastno moč? Ali ni jasno, da so najnovejše teorije revizionistov zadnja rešilna veja starega sveta?

Ali je danes, v času, ko so srednji kmet, delovna inteligenca in patriotski elementi že skupno z delavskim razredom prelivali kri, v borbi proti tujemu imperializmu in njegovi zaveznici, domači buržoaziji, v kolikor ni hotela položiti orožja, ker so prišli do spoznanja, da je njihova stvar neločljivo povezana s stvarjo proletariata, ali je danes, v razmerah, ko je buržoazija izgubila še zadnje moralne krinke s svojega obraza, ali je danes, v času, ko je ideja socializma podrla še zadnje ograje, ki so jo ločile od množic, — «neposrednega pomena za opredelitev zadržanja množic» rušenje proletarske morale in ubijanje vere v pravico in resnico — ali ni? Ali niso danes ostanki stare družbe v glavah in srcih ljudi, moralna izprijenost in zgrešeni pogledi, ki jih zdrav človeški razum ne more več povezati v celoten svetovni nazor, ali ni danes stara ideološka navlaka, ki se je današnji človek že ni mogel otresti — zadnje zatočišče in zadnje upanje rešitve kapitalističnega družbenega sistema in naš največji sovražnik?

GLAVNI ZAKON REVOLUCIONARNEGA RAZVOJA

Potemtakem nikakor ni naključje, da tov.Tito *neprestano* poudarja, da moramo gojiti ljubezen do resnice in pravice; za to resnico in pravico *sploh* se je vedno krila, v naši dobi pa se še posebej krije *revolucionarna* resnica; borba za resnico, včeraj zakon, je danes eden izmed glavnih zakonov revolucionarnega razvoja. Naj navedemo samo en primer, odstavek iz njegovega govora na IV. kongresu Zveze Komunistične mladine Jugoslavije:

«Vedno smo bili prepričani, da je najmočnejše sredstvo komunista, da se bori za resnico in pravico, ker se proti staremu dosluženemu sistemu ni treba posluževati, laži, saj je resnica, da je bil stari dosluženi kapitalistični sistem ničvreden in da mora priti nova boljša ureditev, ki je že v veliki Sovjetski zvezi dokazala, kako je dragocena. Zato bomo tovariši in tovarišice, še nadalje vztrajali na našem dosedanjem stališču in bomo rekli resnici, da je resnica, laži pa je laž: Nikoli ne bomo dopustili, da bi se morali odreči tem najboljšim lastnostim, saj je prav to bilo tisto, zaradi česar so komunisti, naši komunisti, da tu ne govorim še naprej, vedno uživali toliko simpatij med ljudstvom, *ker se beseda komunista ne sme razlikovati od dejanj».* (podčrtal S. P.). Tu ne gre za lepe manire ali dobre nauke otrokom, tovariši, tukaj gre za globoko revolucionarno resnico.

Ali ni jasno, tovariši, da je danes bolj kot kot kdaj koli težišče boja na tej fronti in s tem na fronti mobilizacije najširših množic v svetu? Vsega tega revizionisti niso videli, čim so se «vlegli» na stališče utrjevanja prve proletarske države in slej ko prej na njem počivajo. Če je nesporna zasluga nekaterih, da so gradili prvo domovino proletariata, je v novih prilikah zločin, če — kljub vsej škodi, ki so je že prizadejali — zamenjujejo sredstvo s ciljem, obliko z vsebino, državo z socializmom, ter s tem svojim početjem izpodkopujejo i državo i socializem. Z rahljanjam njunih načel so pričeli pred leti, sedaj pa jih že rušijo.

TISTI, KI BI NAM MORALI BITI V ZGLED

Jasno je namreč, da problem odnosov med socialističnimi državami in komunističnimi partijami ni in ne more biti izoliran problem. To je le problem, pri katerem so najprej povzročile splošno krizo njihove napake v lastni hiši. O tem bomo slišali še veliko zanimivega, kar je ostalo doslej prikrito zunanjemu svetu.

Ali je n. pr. naključje, tovariši, da gre danes Jugoslavija — in zanjo mi — po poti jačenja krajevnih ljudskih odborov, po poti demokratizacije oblasti, po poti vse večje udeležbe množic v oblasti medtem ko oni, ki bi nam morali biti v zgled, koncentrirajo kompetence v višjih organih, medtem ko oni reducirajo osnovne enote oblasti na izvrševalce ukazov od zgoraj, medtem ko oni reducirajo voljene predstavnike ljudstva v raznih enotah na formalne kontrolorje postavljenih uradnikov, ki o vsem odločajo? Naj tukaj dodam, tovariši, da so tudi pri nas nekateri, posamezni strokovnjaki, ki mislijo, da se dajo reševati problemi mimo poverjenikov.

Ti tovariši — tovariši pravim, ker so mi znani primeri iskrenih pristašev naše stvari — morajo revidirati svoje stališče. Zastavijo naj si resno vprašanje: ali so na ljudsko oblast ali niso za ljudsko oblast. Naša oblast ni oblast uradnikov, ampak je oblast ljudstva.

Govoril sem o tistih, ki bi nam morali biti v zgled. Tako daleč morejo priti le ljudje, ki so oslepeli od lastnega blišča in moči ter so zato izgubili vero v silo množic, ljudje, ki so ustavili lastno revolucijo, ljudje, ki niso budno spremljali razvoja revolucije v svetu, ki niso kakor nekdaj Marks z ljubeznijo sledili «krtu, ki dobro rije».

Pred leti je dejal Molotov, da vodijo danes vsa pota v komunizem. Ni pa ničesar poveda! o stranpotih, ki v teh časih bolj kot kdaj nezadržno vodijo v objem buržoazije. Danes smo priča, s kako vrtoglavo naglico se nad revizionisti kopičijo vsi naglavni grehi stare družbe. V svoji slabi vesti pred lastnimi množicami so v svojih prijemih celo dosti manj izbirčni od današnjih imperialistov (pač pa do njih), vsaj poleg živčne vojne uporabljajo proti drugi socialistični državi gospodarsko blokado, odkrito pozivajo njeno ljudstvo na upor, trgajo mednarodne pogodbe itd. Višek njihove moralne izprijenosti pa je prikazal sloviti budimpeštanski proces.

O tej sodni komediji se je že dosti pisalo in se še bo, kar bo ostala v zgodovini kot primer žalostne slave. Mi se je bomo dotaknili le v toliko, da vidimo, v kak moralni padec vede) revizionizem v osnovnih revolucionarnih vprašanjih in kako ta revizionizem načenja čedalje bolj tudi izgradbo socialistične državne ureditve v njenih posameznih delih.

TOČNA PREDVIDEVANJA M. PIJADA

Tovariš Moša Pijade je še v teku omenjenega procesa izrazil svojo slutnjo, da so se inspiratorji verjetno mogli odločiti za tako komedijo le v pomanjkanju boljših argumentov za nov diplomatski korak. In ni nam bilo treba čakati več kakor nekaj dni, ko se je ta slutnja pokazala kot pravilna: ta *madžarski* proces je postal argument za *sovjetsko* oddoved pogodbe z Jugoslavijo. Če pa je temu tako, če je proces moral služiti takemu cilju in ne ugotavljanju materialne resnice, se ne bomo čudili, če je moral v vseh podrobnostih izgubiti karakteristike socialističnega sodnega procesa in sodnega procesa, sploh. Po vsem tem nam bo razumljivo, tovariši, da je bila obtožnica (proti Jugoslaviji seveda), kar se da nedoločno sestavljena in da je bila tam, kjer je bila določnejša, s tako lahkoto ovržena (ne na procesu, ampak zunaj), tako da so morali inscenatorji tiste točke — seveda molče — preiti in zatajiti.

Zato razumemo, da so kot dokazno gradivo pritegnili priče, ki jih sam sovjetski novinar in pisatelj Boris Polevoj nepreviđno karakterizira za moralne propalice vseh vrst, medtem ko vemo, da ima za oceno izpovedb prič poseben pomen njihova osebnost. Toda sam javni tožilec je izpovedal, da se ni pečal s «psihologijo» obtoženih in seveda toliko manj prič. Zaradi vsega tega je razumljivo, da so mogli doprinesti najmočnejši dokaz, alibi, prav tovariši v Jugoslaviji, katero so hoteli oblatiti.

Zato so morali končno, inscenatorji obrniti na glavo tudi drugi osnovni princip vsakega procesnega prava, ki naj se ga drži še to ime, princip kontradiktornosti, princip, po katerem je obtožba eno, reševanje stvari drugo, in po katerem se garantira stvarna obramba obtoženega. Mi pa vemo in ves svet ve, da je v Budimpešti *«predsednik sodišča znal spominjati in sugerirati, javni tožilec je znal čim manj spraševati, obtoženci pa so znali čim več, priznavati» (M. Pijade).*

KAJ PRAVI SAM VISINSKI

Toda pustimo, tovariši, naj se komedijanti sami raztrgajo z lastnimi besedami. Poglejmo kaj pravi organizator znanega procesa iz l. 1936 in stvarni organizator procesa v Budimpešti, bivši javni tožilec Sovjetske zveze in današnji njen zunanji minister Andrej Višinski o omenjenem principu:

«Res je, kontradiktorni postopek je težka stvar. Mnogo težje je izvesti postopek na osnovi kontradiktornosti nego na kateri koli drug — način. Kadar se obtoženi — subjekt pravic, kakor se to imenuje — kadar se on otepava, kriči, tolče, brani — tedaj je teže izvesti tak postopek. — Toda, tovariši, kadar se postopek dokonča, kot rezultat te borbe in odpora, z zmago obtožbe, tedaj, se razume tak postopek pridobi v javnem mnenju toliko kolikor ne more pridobiti kateri koli drug postopek. «Dalje pravi, da je to «pot za ugotavljanje one materialne resnice, stremljenje, ki karakterizira resnično pravosodje in resnično sodišče».

In naj že kdo reče, da so se obtoženci v Budimpešti «otepavali, kričali, tolkli in branili!» Kako so se, o tem ve po zaslugi tudi samih kominformističnih poročil danes ves svet.

Kako drugačna je, tovariši, v nasprotju s takimi sodnimi burkami, slika pravega socialističnega sodnega postopka: Kako so se dejansko z zobmi branili Mihailovič, ustaši in belogardisti v Jugoslaviji. Drioli in vsi ostali pri nas, vse dokler jih ni zlomila teža stvarnih dokazov, ki so ji bila odveč potovanja obtožencev v Sovjetsko zvezo zaradi misterioznih «popravil»!

Toda dajmo jim zopet besedo. Najvidnejši sovjetski procesualist *Strogovič* pojmuje pomen kontradiktornosti takole:

«Stranke se borijo, pravdajo, zanikajo — in brez take borbe kazenski postopek sploh izgubi svojo pravno obliko».

Po vsem tem je, tovariši, jasno, da je tovariš Tito samo nadaljeval isto misel in je zgornja mnenja sovjetskih odgovornih ljudi le konkretno uporabil, ko je dejal, da je budimpeštanski proces «največji madež, največja sramota, prizadejana mednarodnemu gibanju».

LAGANJE - SISTEM

Besede Višinskega, ki sem jih navajal zgoraj, so bile napisane eno leto po slovitem procesu l. 1936., ki se je letos v Budimpešti ponovil v spopolnjeni izdaji. To razkriva, da je pri teh ljudeh metoda zavestnega laganja prešla v sistem dela. Oni v praksi ne jemljejo res no tega, kar sami slovesno proglašajo za najvažnejša načela in za teoretične temelje. Teoretične temelje, ki za komuniste, za delavski razred, za delovne ljudi sploh, pomenijo napotilo za akcijo in za revolucionarno prakso. Ti ljudje torej zavestno varajo zlasti lastni delavski razred in lastne množice, ki bodo nekoč tudi same terjale obračun za tako početje.

Ti ljudje ravnajo tako v prepričanju, da so pridobitve, za katere so dali in dajajo proletariat in delovne množice tolike žrtve, in marxistično-leninistična teorija njihova privatna last, katero lahko po mili volji razmetavajo in teptajo. Mi pa vemo, tovariši, da so vse pridobitve in zlasti marxizem-leninizem in partija, ki ga ostvarja, dragocen zaklad partijcev in nepartijcev, ki so se borili in padali na vojnih frontah, partijcev in nepartijcev, ki se bore na fronti socialističnega dela, proletariata in zatiranih narodov, ki se bore za svobodo vsega naprednega človeštva in vseh poštenih ljudi. Vsi ti bodo terjali obračun za zločinska početja današnjih revizionistov.

Te ljudi je prva zagrabila za roko junaška KPJ s tov. Titom na čelu. In mi ji stojimo in ji bomo stali ob strani, dokler ne prispo v naše okope velikanske sile, ki jih bo po vsem svetu mobilizirala moč pravice in resnice .

Živel II. kongres KP STO!

Živela KP STO in njen sekretar tov. Branko Babič!

Živela herojska KPJ s tov. Titom na čelu!

Peto kolo nogometnih tekem za prvenstvo Tržaškega ozemlja

Odprt tudi nogometašem novi stadion „PRVI MAJ"

Sv. Ivan-Općine 1:0, Ponzianina-Gorica 5:1, Sv. Ana-Aurora 3:1, Meduza-Umag 1:1 Piran - Nova Gorica 2:1, Brtonigla - Novi grad 0:0, Arrigoni - Montebello 12:0

Posebna zanimivost nedeljskih nogometnih tekem za prvenstvo Tržaškega ozemlja je bila ta, da so bila to nedeljo prvič odprta vrata v nov stadion «Prvi maj» pri Sv. Ivanu. Lepo zeleno igrišče je tako za gledalce, še posebno pa za igralce bilo izreden užitek. Mehka zelena trava je prijetna za oči in dobra za nogometaše, če ga doleti nesreča, da štrbunkne. Takih primerov pa je v vsaki tekmi polno.

Za V. kolo nogometnih tekem so bile na novem stadionu odigrane kar tri tekme in sicer ob 10, 13 in 15 uri.

Prvi, ki so otvorili nogometno sezono na tem igrišču, so bili domačini iz Sv. Ivana, ki so se za svoje nasprotnike ta dan še posebno potrudili, da so odnesli 2 točki. Po treh tekmah je bila to njih prva zmaga in upajmo, da se na tem igrišču ne bodo pustili od nikogar premagati. Če že velja pravilo, da mora moštvo na domačem igrišču zmagati, potem upajmo, da bodo Svetoivančani tudi to storili.

Ostale nogometne tekme tega prvenstva so potekale v glavnem tako kot smo predvidevali z razliko Meduze in Brtonigle, katerima smo napovedali zmago, dočim sta igrali neodločeno. Presenetilo nas je samo moštvo Montebella, ki je v svojo mrežo dobilo 12 golov, kar je vsekakor preveč. Na vsakega igralca Arrigonija je tako prišel po 1 gol, dočim je kapitan moštva dobil še enega za nameček. Sedaj pa začnimo s podrobnostmi.

V BORBI ARRIGONI - MONTEBELLO SE IGRALCI LOVIJO V ZRAKU ZA ŽOGO.

Sv. Ivan-Općine 1:0 (0:0)

Sv. Ivan je letos moštvo polno življenja in ima odlično igro. Njegova zmaga proti Općinam je zaslužena, čeprav se mora v glavnem zahvaliti osebni iniciativi Pregarca II, ki je v 11' drugega polčasa poslal žogo neubranljivo v nasprotnikovo mrežo. Če bi Općine malo pazile, bi bil lahko izid neodločen. Tekma je bila od vsega začetka zelo živahna. Vratar Općin Purič ima dobro oko, a ne zna prijeti žoge; kljub temu pa je ubranil zelo močan strel Ermanija. V 20' je Milič preigral Barovino in streljal naravnost v gol, vendar je vratar Corsi srečno ujel žogo. V začetku drugega polčasa je bil Sv. Ivan ves čas v napadu. Že v 5' je malo manjkalo, da ne bi Sv. Ivan dosegel zmago, kar pa je Purič preprečil. Pozneje pa so Svetoivančani vendar dosegli gol in s tem tudi zmago. Najboljši igralci Općin so bili Bizjak in trije branilci.

Ponzianina-Gorica 5:1 (4:1)

Ponzianina se je z novimi igralci postavila zopet na noge in Goričanom ni zadostovala dobra volja, da bi se uprli taki premoči. Posebno dobra sta Carlin in Paoletti, ki sta vse akcije odlično izvedla. Vso tekmo bi v kratkem ocenili s tem, če povemo, da je imel vratar Ponzianine Velussi zelo malo dela. Hitri začetek akcije Ponzianine je neprestano ogrožal nasprotnikova vrata. Vendar je šele v 23 minuti pognal Paoletti žogo v mrežo in tri minute kasneje Pertot. Seveda je bila Gorica ves ta čas v akciji in skušala na vsak način igro izenačiti. Najboljši je bil Figel, ki je v 36. minuti neubranljivo pognal žogo v mrežo, najslabši pa je bil Srebrnič, ki je napravil avtogol. Kljub svoji lepi in živahni igri je Gorica morala podleči Ponzianini.

Sv. Ana-Aurora 3:1 (2:0)

Zmaga Sv. Ane nikakor ni nezaslužena, čeprav je imela Aurora nekaj smole. De je v tehničnem in borbenem oziru prevladovalo moštvo Sv. Ane, so največ doprinesli Gleria I in II, Godnik IV in Gubertin. Mogoče je imela Aurora slab dan, da ni pokazala tiste intenzivnosti kot smo jo od nje pričakovali. Najbolj ga je polomila obramba, posebno v drugem polčasu. Ni bilo pa tudi prave povezave med napadom in halfi, da bi lahko moštvo napravilo kaj v svoj prid, čeprav je imelo več prilik. Tako bomo kar kratko zaključili, da ta dan pač ni imela sreče. Potem ko je bila Aurora v prvem polčasu na vsej črti slaba, je po odmoru prišla v akcijo in dajala hude strele seveda so šli po večini ti streli ali mimo ali pa naravnost v roke vratarju, ki je bil zelo pazljiv. Šele v 31' je v neki zmešnjavi, ki ni bila povsem jasna, padel edini gol za Auroro.

Novi grad-Brtonigla 0:0

V Brtonigli sta se to nedeljo srečali dve mladi moštvi v tem prvenstvenem tekmovanju. Vsa tekma se je igrala bolj z dušo kot z dobro tehniko. Občinstvo, po večini iz Brtonigle, ki je pričakovalo zmago domačega moštva, je bilo razočarano. Čim je pričela Brtonigla z močnimi napadi, je v kritičnih trenutkih zagrešila napako in prav isto se je dogajalo z Novim gradom. Ves čas tekme so se vrstile samo napake za napakami. Kljub temu pa je bila za spoznanje boljša Brtonigla in če bi kdo od obeh zaslužil zmago, bi jo zaslužila ona.

Arrigoni-Montebello 12:0 (12:0)

V Izoli je bila v nedeljo prvenstvena nogometna tekma med tamošnjim moštvom in Tržačani. Čeprav smo z vso gotovostjo vedeli, da bo Arrigoni zmagal, vendar nismo pričakovali tako velike razlike golov. Montebello sploh ni dajal nobenega odpora in je mirno dopustil pravo poplavo golov. Kakšna bi šele bila razlika, ko bi v moštvu Arrigonija ne manjkali ta dan najboljši igralci Paoli, Milloch in Pugliese. Seveda govori v prilog Montebella, da je ta dan manjkal njih najboljši vratar Pitacco. S to zmago je Arrigoni krepko na lestvici prvenstvenega tekmovanja.

MOŠTVO SV. ANE, KI JE NA IGRIŠČU «PRVI MAJ» PREMAGALO LANSKEGA PRVAKA AURORO.

Meduza-Umag 1:1 (0:1)

Da je koprsko moštvo Meduze odneslo na nedeljski tekmi z Umagom 1 točko se mora zahvaliti dobri igri v drugem polčasu, ali bolje rečeno tik pred koncem igre, ko je v 37 minuti Parenzan izenačil stanje. Malo čudno bi seveda bilo, če bi morala Meduza na lastnem igrišču oditi s porazom. K tekmi bi pripomnili da je Umag bil boljši od nasprotnika, tako v obrambi, kjer sta bila oba brata Lenarducci dobra in tudi v napadu Parovel. Boljši uspeh bi Umag dosegel, če bi bolje treniral. Vse lepe akcije so bile na strani Umaga in ko bi zmagali bi mu upravičeno častitali. Nasprotnikovega gola je kriva zmešnjava pred vrati, zmešnjava, katero je Parenzan izrabil.

Piran-Nova Gorica 2:1

Za tekmo v Sv. Luciji med moštvom iz Pirana in Nove Gorice nismo dobili točnih poročil o poteku in zato se moramo zadovoljiti samo z rezultatom, ki govori v prid Pirana. To je drugi poraz od treh tekem, ki jih je igralo moštvo iz Nove Gorice ki kaže, da ti mladi fantje niso kos istrskim nogometašem. Od 14 moštev je Nova Gorica trenutno na desetem mestu in bo verjetno prihodnjo nedeljo zlezla še nekoliko niže, saj bo imela za nasprotnika lanskoletnega prvaka «Auroro».

Prijateljska nogometna tekma v Sv. Luciji

V nedeljo je bilo prijateljsko nogometno srečanje med JA iz Portoroža in NZ iz Kopra. Obe moštvi sta igrali z veliko športnostrastjo lepo, hitro igro brez nepak. Rezultat 2:0 za JA iz Portoroža pove, da je bil zmagovalec boljši. Seveda so igralci iz Kopra napravili nekaj lepih impedov, a jih niso izrabili. Najboljši njih igralec je bil vratar Cu

Ob priliki II. razstave gospodarske delavnosti jugoslovanske cone STO-ja

Dve kolesarski tekmi v Kopru 23. t. m.

Kolesarska sekcija Zveze društev za telesno vzgojo (ZDTV) v Kopru bo na pobudo pripravljalnega odbora za razstavo gospodarske delavnosti organizirala posebne kolesarske tekme. Tekme bodo na dan 23. oktobra in so namenjene kolesarjem-začetnikom in diletantom. Tekme imajo predvsem propagandističen pomen. Z njimi hočejo prireditelji vzbuditi med istrsko mladino čim več zanimanja za kolesarski šport.

Navedenega dne bo najprej tekma, pri kateri bodo sodelovali kolesarji, ki se niso še udeležili prav nobene tekme. Proga bo dolga 40 km in sicer se bo pričela v Kopru ter bo napravila 12krat krog okoli trikotnika mimo nekdanje železniške postaje v Kopru in Semedele.

Po končani tekmi začetnikov se ma diletantov za tako imenovani «mednarodni kolesarski kriterij». Proga bo šla isto pot kot prva po asfaltirani cesti brez vzpetin in bo isto tako krožna, ker bo moral vsak tekmovalec prevoziti 3 km dolgo progo 40krat. Tako bo proga v celoti dolga 120 km.

Prve tekme za začetnike se lahko udeleži vsak mladinec našega okrožja, ki se ni, kakor že rečeno, še nikdar udeležil kolesarske tekme. K tekmi se lahko prijavijo tudi mladinci, ki nimajo dirkalnega kolesa.

Tekma za diletante je samo za one kolesarje, ki so vpisani v ZDTV ali v drugo z njo združeno organizacijo. Tekma bo za posameznike in za moštva.

Klasifikacija bo izvedena na podlagi doseženih točk za vsakih pet krogov. Ekipa, ki bo imela prve tri najboljše dirkače od pebo pričela druga kolesarska tekmovanja, bo prejela pokal «Razstave gospodarske delavnosti jugoslovanske cone STO-ja».

Tekmovalci bodo preskrbljeni na dan tekmovanja s hrano in bodo prejeli glede na dosežene uspehe tudi darila. Najboljši dirkač iz skupine za «mednarodni kolesarski kriterij» bo prejel RADIJSKI APARAT.

Za priglasitve k tekmi in za nadaljnja pojasnila, naj se vsak interesiranec obrne na ZDTV v Kopru oziroma v Trstu.

—O—

Svedska-Norveška 3:3 (0:1). V Stockholmu sta igrali reprezentanci Svedske in Norveške neodločeno. V predtekmi med reprezentancama B pa so Svedi zmagali z 1:0.

Pirančani še vedno nepremagljivi

Lahkoatletska športna nedelja ZDTV v Kopru

V nedeljo je bilo v Kopru lahkoatletsko srečanje športnikov iz Istre in Trsta, ki so včlanjeni v ZDTV. Tekmovanja v raznih športnih disciplinah so se udeležili atleti iz Trsta na čelu z odličnim Bandelom iz Pirana pod vodstvom Corsija ter Nabrežine, Buj in Kopra.

Številni gledalci so z zanimanjem sledili temu ljudskemu športu in nagrajevali z aplavzi zmagovalce. Največ točk je dobilo športno društvo iz Pirana, ki si je tako osvojilo pokal. Podrobni rezultati so bili naslednji:

Moški. Tek na 100 m: 1) Trani (Piran) 11"8, 2) Venier (Piran); *na 400 m:* 1) Lokar (TS) 55"2, 2) Sedmak (TS): *na 800 m:* 1) Pierobon (Piran) 2'42", 2) Mikulin (TS); *5.000 m:* 1) Abram (TS) 17'10", 2) Tamaro (Piran); hoja na 10 km: 1) Govorčin (TS) 49'32"3, 2) Vidali (Piran); *troskok:* 1) Venturini (Piran) 12.82 m, 2) Zetto (Piran); *tek na 1500 m:* 1) Pierobon (Piran) 4'16", 2) Abram (TS); *skok v daljino:* 1) Zetto (Piran) 5.97 m, 2) Trani (Piran); *disk:* Kenda (Piran) 31.10 m, 2) Preselj (TS); *skok v višino:* 1) Venturini (Piran) 1.70 m; *4x100 m:* 1) Piran 48"4; *štafeta 4x400 m:* 1) Piran 3'42"5; *met kopja:* 1) Pitacco (Piran) 43.64 m, 2) Mora (TS).

Ženske. Tek na 100 m: 1) Giari (TS) 14"5, 2) Tamaro (Piran); *skok v daljino:* 1) Pettener (Piran) 4.44 m, 2) Tamaro (Piran); *met krogle:* 1) Petener (Piran) 9.02 m, 2) Savron (Piran); *štafeta 4x100 m:* 1) Piran 58"4.

Skupni rezultat: Piran 149, Trst 99 točk.

Mednarodni šahovski turnir v Benetkah je zaključen

BENETKE, 17. — **Zadnji dan mednarodnega šahovskega turnirja v Benetkah je jugoslovanski mojster Gligorič remiziral s Kottnauerjem (CSR). Končno stanje je naslednje: 1) Szabo (Madžarska) 11,5 točk; 2) Rossolimo (Francija) 10,5; 3) Prins (Holandska) 10; 4) Gligorič (FLRJ), Foltys (CSR), Barcza (Madžarska) in Golombek (Velika Britanija) 9,5; 8) Paoli (Italija) 8,5; 9) Kottnauer (CSR); 10) Tartakower (Francija) 7 točk itd.**

DROBNE

Jugoslavija in Avstrija bosta odigrali meddržavno nogometno tekmo 13. novembra v Beogradu. Isti dan bo na Dunaju tekma Dunaj-Zagreb.

—O—

Belgija-Švica 3:0 (0:0). Ta mednarodna nogometna tekma je končala zasluženo z zmago Belgijcev.

—O—

Poljska-Bolgarija 3:2 (2:1). V tej mednarodni nogometni tekmi je Poljska zmagala s resno razliko golov.

Atletski dvoboj Italija-Belgija v Milanu je končal z zmago Italijanov s 120:98 točkami.

—O—

Svetovno prvenstvo v smučanju bo v ZDA od 30. januarja do 18. februarja 1950. leta.

—O—

V Atenah, na mednarodnem atletskem tekmovanju so francoski atleti postavili dva nova državna rekorda. Ostermayer je vrgel disk 42,80 m, kar je za 1 meter boljše od prejšnjega rekorda. Drug rekord je postavil Sillon, ki je v skoku s palico dosegel 4,15 m.

—O—

Prvenstvo Češkoslovaške v desetoboju je osvojil Moravec s 7071 točkami in s tem postavil nov državni rekord.

Madžarsko nogometno moštvo Csepel iz Budimpešte je na gostovanju v Berlinu premagalo reprezentanco Saške z 2:1.

—O—

Prvenstvo Madžarske v maratonskem teku je osvojil Esztergomi v času 2;4:48,0 pred Kissom 2;43:59,0. Na 3000 m čez ovire je bil prvi Jeszensky, ki je dosegel najboljši čas v državi 9:11,2.

—O—

V Legnanu je bila cestna kolesarska dirka «Coppa Bernocchi». Na 251,6 km dolgi progi je zmagal Mario Ricci 6;35:00 pred Logliem in Pontisscem, ki sta prispela v istem času. Po tej dirki je vrstni red najboljših tekmovalcev tak-le: 1. Coppi 28 točk, 2. Maggini 20, 3. Magni 16, 4. Leoni 18, 5. Ricci 16, 6. Bresci 14, 7. Martini 12,

ZMOTNO BI BILO TRDITI, DA SE GORIČANI NISO POTRUDILI PREMAGATI PONZIANINO.

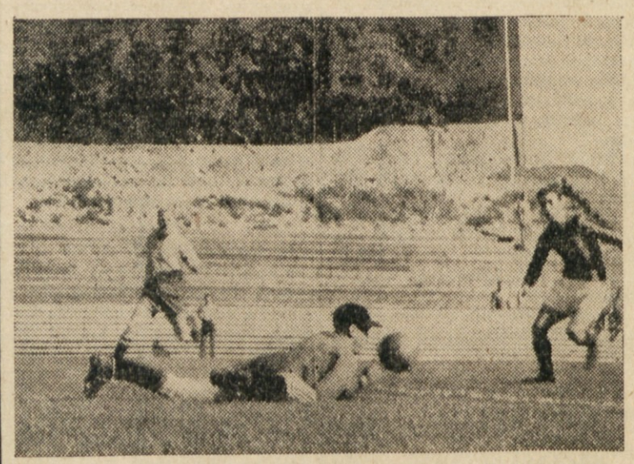

NEVAREN STREL, KI BI BIL LAHKO USODEN V SREČANJU MED SV. IVANOM IN OPČINAMI.

PRIZOR S TEKME MED PIRANOM IN NOVO GORICO.

VRATAR SV. ANE REŠI NEVARNO SITUACIJO.

IZREDNO RAZGIBAN TRENUTEK V TEKMI MEDUZA-UMAG.

UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI štev. 6, III. nad. — Telefon štev. 93-808. — UPRAVA: ULICA R. MANNA št. 29 — Telefonska številka 83-51. OGLASI: od 8.30-12 in od 15-18, tel. 83-51. Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 40, finančno-upravni 60, osmrtnice 70 lir. Za FLRJ: Za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 Din.
Odg. urednik STANISLAV RENKO — Tiska Tržaški tiskarski zavod. — Podruž.: Gorica, Svetogorska ul. 42, Tel. 749 - Koper, ul. Battisti 30/a, Tel. 70.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 260, četrtletna 750, polletna 1400, celoletna 2600 lir; Cona B in FLRJ: 55, 165, 330, 650 din. Poštni tekoči račun za STO-ZVU: Založništvo tržaškega tiska, Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Ljubljana, Tyrševa 34 - tel. 49-63, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90603-7. — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST